

”הסטיפלער אמר ”מעיל
עבורי”, ואני אמרתי ”ש”ס
לחיים”... ומה אתה חושב, מי
ניצח בזיכוח? ”אני ניצחתי”

שיחה רוזית הוד עם הגאון רבי גדליה
הוניגסברג שליט”א, נכדו חביבו של מרן
שר התורה - למלאות שנתיים להסתלקותו

לקראת שבועת מלכתא

פנינים לפרשת ויקרא תשפ"ד | גליון מס' 423 | תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה' | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

הסטייפלער אמר "מעיל עבורי", ואני אמרתי "ש"ס לחיים"... ומה אתה חושב, מי ניצח בוויכוח?, היא שאלה עם חיוך גדול, "אני ניצחתי! קנינו לו ש"ס בכסף הזה. הנה תסתכל", אמרה והצביע על הש"ס הישן של מרן.. "וכל זה בזכות ההתעקשות שלי!"

שיחה רוויה הוד עם הגאון רבי גדליה הוניגסברג שליט"א, נכדו חביבו של מרן שר התורה רבינו הגר"ח קנייבסקי זצוק"ל - למלאת שנתיים להסתלקותו

יעקב א. לוסטיגמן

אבי אבי רבב ישראל ופרשיו. זכר הפרידה הכואבת של עם ישראל ממנהיגו ורועהו הרוחני מרן שר התורה הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל, עדיין צרוב בלבבות, ומרטיט את פנימיותו של כל אשר בשם ישראל יכונה.

לקראת מלאת שנתיים ימים להסתלקותו לשמי רום, ביקשנו לשוחח עם אחד האנשים הקרובים אליו ביותר, נכדו חביבו שיבלט"א הגאון רבי גדליה הוניגסברג, חתן אצל חתנו, ראש הישיבה הגאון רבי שרגא שטיינמן שליט"א, ומי שזכה לקירבה יתירה אצל שני הסבים הדגולים, ואף היה מקשר ביניהם מעת לעת, בשליחות נאמנה.

"חמותי ע"ה היתה בתו הגדולה של מרן זצ"ל", פותח הרב הוניגסברג, "כך שרעייתי שתלבחט"א, היא מהנכדים הגדולים יחסית, מה שזיכה אותי להסתופף בצלו של מרן זצ"ל במשך שנים רבות. כמובן שכבר אז הוא היה מפורסם כגאון גדול שכל רז לא אניס ליה, והיו באים אנשים להתברך מפיו, אבל זה לא היה כמו בשנים האחרונות שהוא ממש הנהיג את העדה.

האמת שאני מסתכל על זה כמו על מתנה מאוד מאוד מיוחדת שנתן לי הקב"ה

"האמת שאני מסתכל על זה כמו על מתנה מאוד מאוד מיוחדת שנתן לי הקב"ה, ובעצם שתי מתנות. בורא עולם זיכה אותי

להתקרב ולהפוך לחלק ממשפחתם של שני ענקי הדור, ומהרגע הראשון שלי במשפחה ידעתי שיש לי אוצר בלום ביד, ואני חייב לעשות מה שאפשר כדי לנצל אותו כראוי. קשה לומר שהצלחתי לעמוד בכך, כי הם היו כל כך גדולים והמרחק בינם לבנינו הוא רב ועצום מכפי שיוכל ילוד אשה לתאר לעצמו. "ואכן, אף ששני הסבים כבר אינם עמנו בעולם הגשמי בו אנו חיים, אני עדיין משתדל מאוד להודות כל יום בפרטות לקב"ה על המתנות המיוחדות שהוא נתן לי, ועל השנים הרבות שזיכתי להסתופף בצלם ולרוות מצוף תורתם."

ע"ה, אשת מרן הסטייפלער, שבעת שלמד בנה רבי חיים בישיבה, התרחק מרן זצ"ל מכל צל צלו של עיסוק במשהו שאינו לימוד התורה. גם אם היו ויכוחים מסביב בעניינים שונים, גם אם היו אירועים מאוד מעניינים, הוא לא הוציא את הראש מהגמרא.

"לימים, היתה איזו תקופה סוערת באחת הישיבות, ובא אליו משהו והתחיל לדבר מעניין זה. מרן זצ"ל הרחיק אותו מזה מאוד ואמר לו "מה אתה חושב, כשאני למדתי בישיבה לא היו סיבות להתערב בעניינים שונים? היו הרבה דברים. אבל אני תמיד ישבתי בצד ורק למדתי! תגיד לי, האם הפסדתי משהו? נכון שלא הפסדתי?".

"אמו של מרן זצ"ל היתה שולחת אתו מצעים נקיים לשים על המיטה שלו בפנימייה, אבל כשהוא היה בא לישיבה היה לו כזה צימאון לרוץ ללמוד שהוא היה פורס את הסדין על המיטה בלי להסתכל, ולא שם לב אפילו שהוא שכח להוריד קודם את הסדין הישן.

"אחרי תקופה היא היתה אומרת לו שהוא צריך להחזיר הביתה את הסדינים הישנים, אז הוא היה הולך לישיבה ומקלף באחת כל הסדינים שהיו זה על גב זה, כדי לקיים מצוות אמו. כמדומני שאת הסיפור הזה שמעה הרבנית מהגאון רבי בערל וינטרוב זצ"ל שהיה חברו הטוב של מרן באותן שנים, וגם לאחר מכן כל ימי חייו.

"אמו של מרן אף סיפרה לה שהיא היתה שולחת עם בנה אוכל לישיבה, מעט עוגות ופירות שיהיה לו כח ללמוד, אבל הוא היה מגיע ושם אותם בחדר ומהר מהר רץ לבית המדרש ללמוד. רק ביום שישי לפני שחזר הביתה, הוא נזכר שיש לו שקית עם אוכל שאמא ציוותה עליו לאכול, אז הוא פתח את השקית ואכל את העוגות היבשות והפירות שכבר היו חצי מקולקלים, כדי לקיים מצוות אמו.

מה שהחזיק אותי זה מה ששמעתי מאמא שלי ע"ה

"זה מאוד קל לומר "מרן שר התורה", ולתאר את הידע העצום שהיה לו בכל רחבי הש"ס והפוסקים. אבל צריכים לדעת שזה לא בא לו בקלות. הוא השקיע עמל ויגיעה בצורה על אנושית במשך שנים רבות, עד שזכה למה שזכה.

"הרבנית סיפרה לי שכשהיא נפגשה עם רבי חיים, לפני שהתארסו, היא היתה עובדת ומרוויחה כסף. היא היתה מפרנסת את בית הוריה באותה תקופה, והיו לה השגות בענייני העולם הזה כמו כל צעירה, אבל אז בפגישה, הוא התחיל לומר לה איזה פירוש שחידש בפרשת השבוע. הוא לא יכול היה לדבר בענייני חולין, לרגע חשבה לדחות את ההצעה ולבקש שיחפשו לה בחור אחר שנמצא קצת יותר על הקרקע....

"אתה יודע מה החזיק אותי באותם רגעים?", היא אמרה לי, "מה שהחזיק אותי זה מה ששמעתי מאמא שלי ע"ה (הרבנית שיינה חיה ע"ה, בתו של הצדיק הירושלמי רבי אריה לוי זצ"ל). אמא שלי סיפרה לי שפעם היא היתה טיפוס שונה לחלוטין, לפני שהיא התחתנה עם אבא, היא היתה טיפוס תוסס, עליזה ושמחה. בחתונות של החברות שלה היא היתה פעילה ביותר! אבל ברגע שהתחתנה

כשביקשנו מהרב הוניגסברג ללקט כמה פירושים משולחן גבוה ולשמוע מפיו מעט על הנהגותיו המופלאות של מרן שר התורה, הוא בחר לספר על מרן מזווית לא שגרתית, האופן שבו ראתה אותה הרבנית בת שבע ע"ה.

"משנת תשס"ב ועד סוף ימיו של מרן, היתה לי חזקה לשהות לצדו בכל שבת, בחצי הראשון של יום השבת", מספר הרב הוניגסברג, "הייתי מתפלל אתו שחרית כוותיקין, ולאחר מכן מלווה אותו הביתה ושוהה בביתו עד לאחר תפילת המנחה שאותה היה מתפלל בזמן, חצי שעה אחר חצות היום.

"במשך השעות הללו זכיתי גם ללמוד עם מרן זצ"ל ולשוחח עמו בעניינים שונים, וגם לשבת עם הסבתא, הרבנית ע"ה, ולשוחח עמה רבות.

אבל בשעות של בוקר יום השבת, הבית היה ריק

"האמת שהשעות הללו היו השעות הכי טובות בשבוע לדבר עם הרבנית, כי בכל ימות השבוע היא היתה עסוקה בקבלת קהל, הנשים הרבות שצבאו על ביתה ובאו להתברך מפיה, וכן היתה עסוקה בלשמש את בעלה הגדול, להכין לו את האוכל ולדאוג לכל מחסורו ללא ליאות. בליל שבת באו בני המשפחה לאחל שבת שלום ולשהות בצל הסבתא, ובשבת אחר הצהרים כבר שוב הגיעו הבנות והנכדות לשוחח איתה.

"אבל בשעות של בוקר יום השבת, הבית היה ריק. אף אחד לא דופק בדלת בשעות הללו, וכך זכיתי להרבה מאוד שעות של שקט ושלווה שבהן הרבנית היתה מעלה זיכרונות ומספרת לי סיפורים רבים על מרן זצ"ל, על אביה מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, על חמיה הסטייפלער זצ"ל ולפעמים גם על עצמה.

"לפני שאתחיל את הסיפורים עצמם, אני רוצה להקדים הקדמה קצרה: צריכים לדעת שלא כל אדם זוכה להיות בדרגה זו של מרן רבי חיים קנייבסקי. הוא היה יחיד בדור והסיפורים הללו לא נועדו לגרום למישהו לנסות להיות כמוהו.

"אז למה בכל זאת אני מספר אותם? כדי לתת לנו מושגים. שנדע שיש לנו לאן לשאוף. יש אימרה חסידית ידועה על מה שכתוב ב'תנא דבי אליהו' "שכל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב", שהכוונה ב'גיעו' היא לא שאנחנו נהיה בדרגתו של אברהם אבינו או יצחק אבינו או יעקב אבינו. אלא מתי המעשים שלי יהיו כאלו שיש להן איזושהי נגיעה קטנה במה שהיו אבותינו הקדושים, שיהיה לנו איזושהו חיבור קטנטן אליהם, וזאת כבר דרגה מאוד גדולה. כך גם אני מספר את הסיפורים הללו כדי שאולי תהיה לנו איזו נגיעה קטנה בהנהגותיו ובדרגותיו המופלאות, והלוואי שזוכה לזה".

תגיד לי, האם הפסדתי משהו? נכון שלא הפסדתי?

"הרבנית סיפרה לי שהיא שמעה מחמותה, הרבנית פעשא מרים

לשהות בשבת בבית חמיה וחמותה כמקובל, והסטייפלער שניסה להכין את בנו לחיי הנישואין רצה ללמוד אותו איך מקבלים את האשה ודואגים לה, שלח אותו לתחנה המרכזית בתל אביב, שימתין לה שם כדי ללוות אותה לבני ברק ולהראות לה איפה שוכן ביתם. "עבר זמן רב, והנה מגיעה הכלה ונוקשת על דלת ביתו של הסטייפלער. הם פתחו את הדלת וחרדו לקראתה. מה קרא? איפה חיים? והיא אומרת להם אני לא יודעת, איפה הוא צריך להיות?" "הסטייפלער צחק ואמר, אה, בטח הוא יושב עם גמרא ולא שם לב שעברת על פניו... הוא יצא מיד לתל אביב, הלך לתחנה המרכזית ומצא את בנו יושב ושקוע בגמרא לא שם לב לזמן שחלף. נתן לו יד ולקח אותו בחזרה לבני ברק. "אם לא הייתי הולך להביא אותו, הוא היה נשאר שם עד אחרי שתיכנס השבת", אמר הסטייפלער לכלה ההמומה".

התגלע ויכוח ענק בינה ובין חמיה הסטייפלער זצוק"ל

"כשהתחתנו שכרו להם ההורים דירה למשך השנתיים הראשונות, אבל שלא נטעה לחשוב ש'דירה' הכוונה לבית עם שלושה או ארבעה חדרים, וגם לא יחידת דיור כמו שיש לזוגות הצעירים בימינו. הם שכרו דירה ברח' הרב בלוי, ושם גרו ארבעה זוגות צעירים. בחדר אחד התגוררו הרב והרבנית קנייבסקי, בחדר שני התגוררו רבי בערל ויינטרוב ורעייתו, בחדר שלישי הגאון רבי ניסים קרליץ ורעייתו, ובחדר הרביעי הגאון רבי עמרם זקס ורעייתו. "הרבנית היתה מתארת את השנה ההיא כשנה לא קלה בכלל. המטבח היה משותף לארבעת הזוגות, וכך גם חדרי השירות והרחצה. היו צריכים לעשו תורנות למי שייך המטבח באיזה שעות. לפחות לא היה להן קשה כל כך, כי הגברים ממילא היו מתמידים עצומים כל אחד בפני עצמו, כך שהם כמעט לא היו בבית. "אחרי שנה נולדה חמותי ע"ה, הרבנית מרת חנה שטיינמן ע"ה,

עם אבא, הכל השתנה. הוא הלך לבית המדרש ללמוד כל היום כבר בימי השבע ברכות, והיא אמרה לעצמי "אני מתחתנת עם ספר תורה!".

"המילים האלו הדהדו באוזניי באותו רגע", אמרה הרבנית, "אמרתי לעצמי, אני הולכת בדרכי אמי! גם אני זוכה לכך, גם אני מתחתנת עם ספר תורה. יצאתי החוצה והודעתי שהשידוך הזה מוצא חן בעיני".

הוא היה קודש לה', במשך שנים השחרנו את פנינו על התורה

"פעם אחרת סיפרה לי הרבנית, שלמעשה ההקרבה שלה היתה יותר גדולה מההקרבה של אמה. "לאמא שלי היתה עזרה, סבתא גרה איתנו בבית כשהיינו קטנים. (אמו של הרב אלישיב), כשהיא רצתה לצאת מהבית היא יכלה לצאת וסבתא היתה שומרת עלינו במקומה. אבל לי לא היתה אמא או שוויגער שגרה בבית. אני לא יכולתי לצאת לשום מקום, כי מעולם לא העליתי על דעתי לבקש מבעלי שישמור על הילדים... חס וחלילה לא אפריע אותו מלימודו". "היא המחישה לי עד כמה היו הדברים ברורים אצלה, וסיפרה שפעם היתה בבני ברק חתונה של מישהו ממשפחת גריינמן, בני הדודים, והיא נעדרה ולא הגיעה לחתונה. לאחר מכן שאלה אותי מישהי מבני המשפחה מדוע לא הגיעה לחתונה. "חייכתי לעצמי ולא אמרתי דבר", היא סיפרה לי, "שאני אבוא לחתונה? ומי ישמור על הילדים בזמן הזה? אין דבר כזה, אני לא יוצאת לשום מקום!". "שמא תאמרו שלפחות פרנסה היתה מצויה בביתם, כי הם באו מבית של גדולי הרבנים ובוודאי דאגו להם, אבל לא כך היו פני הדברים. היא היתה יוצאת בסוף השבוע, ביום שישי בצהריים היתה הולכת לאיזו חנות ירקות בקצה העיר, שם היו מוכרים ירקות בזול בסוף השבוע, והיא היתה הולכת ובוררת את הסחורה הכי טובה שיכלה לברור, מכתת רגליה למרחק גדול מאוד, כדי שיוכלו לאכול משהו בבית, כי ההכנסה שלהם היתה מאוד דלה, מלגת הכולל של רבי חיים, ותו לא.

"לא ציפיתי לכלום", היא אמרה, "הוא היה קודש לה', לא היה פרנסה כמעט לא היה מזה לאכול. במשך שנים השחרנו את פנינו על התורה".

"אמרתי לה, אבל סבתא, היום את זוכה לכבוד גדול והערכה רבה על כך. תראי מה קורה כשאת באה עם סבא לכותל המערבי בחול המועד, מתנפלות עלייך כל כך הרבה נשים לבקש את ברכתך, עד כדי כך שצריכים להביא משטרה כדי לחלץ אותך!

"היא חייכה ואמרה לי: "אתה חושב שמישהו יכול היה לנחש שכך יקרה. שמישהו יקרא לי 'הרבנית'? מה פתאום! הוא היה קודש לתורה ואני שמרתי על כך מכל משמר, לרגע לא חשבתי שיום יבוא והוא יהיה כזה רב מפורסם בכל קצווי תבל".

"היה לה סיפור שאותו מספרת בחביבות מיוחדת, והוא גם התרפסס מאוד, ובכל זאת לא אמנע מלספר אותו מפני חיבת הקודש...

"בתקופה שבה הם היו מאורסים, היא באה מירושלים לבני ברק כדי

"ומה אתה חושב, מי נצח בוויכוח?", היא שאלה עם חיוך גדול, "אני ניצחתי! קנינו לו ש"ס בכסף הזה. הנה תסתכל", אמרה והצביע על הש"ס הישן של בעלה, "תראה את הש"ס הזה, הוא לומד בזה כל הזמן, מסיים אותו כל שנה. השוליים הרחבים שלו מלאים בהערות שכתב על כל הש"ס, חידושים נפלאים, וכל זה בזכות ההתעקשות שלי!"

הוא יהיה לבד ואף אחד לא ידאג לו. לא עלתה על קצה דעתו האפשרות שמישהו יזכור אותו ויכין לו אוכל...

"אני זוכר שכמה שנים קודם לכן, הרבנית היתה מאושפזת בבית החולים למשך שלושה ימים, ומרן זצ"ל ממש היה אדם אחר לחלוטין, הוא מאוד דאג לה והרגיש מאוד עצוב בלעדיה. "באה דודתי הרבנית קולדצקי שתחי', וניסתה לעודד את אביה, היא אמרה לו במעין טרוניא קלה, מה קרה? אבא, מה קרה? אז אמא לא נמצאת יומיים בבית, היא מרגישה יותר טוב ב"ה וכנראה תחזור מחר, למה אתה כל כך שבור???"

"מרן השיב לה בפשטות, "כשאמא בבית וכשאמא לא בבית, זה לימוד אחר!!!". באוזני שמעתי אותו מעיד עליה כך, וזה מראה עד כמה היה החלק שלה בתורה שלו גדול ועצום הרבה יותר מכפי שנראה בהשקפה רגילה.

"בכל אופן, באותה שבת סיפרתי לסבא הרב שטיינמן את הסיפור ששמעתי מהסבתא קנייבסקי, על כך שהסטייפלער רצה לקנות לה מעיל והיא התעקשה להשתמש בכסף הזה כדי לקנות ש"ס לרבי חיים. "אמר לי הרב שטיינמן, הגע בעצמך! תחשוב מה היה קורה אם הסטייפלער היה מנצח בוויכוח והיו קונים לה מעיל. כמה שנים היה המעיל מחזיק? עשר שנים? עשרים שנה? לא יותר. אבל הש"ס מחזיק עד היום, וצובר כל כך הרבה זכויות.

"תראה איזו אשה פקחית היא היתה", הוסיף מרן הגראי"ל בהתרגשות, "היא יושבת כעת בגן עדן ועטופה בשריון של מעיל שעשוי מהש"ס שרבי חיים קנייבסקי לומד בו! איזו זכות עצומה".

והחדר בו גרו הוריה היה כל כך קטן שלא היה מקום להכניס בו עריסה. לנוכח המציאות, לא היה מנוס אלא לעבור לדירה אחרת, וכאן נכנס לתמונה הדוד מרן החזון איש זצ"ל, שידע שלרבי זאב רוזנגרטן יש דירה פנויה ברח' 'אור החיים' פינת רש"י, ושהיא עומדת כבר זמן רב בלי שימוש. פנה מרן החזון איש במכתב וביקש ממנו שיאפשר לאחינו רבי חיים קנייבסקי להתגורר בדירה עד שירווח ויוכלו למצוא לו דירה משלו.

"רבי זאב הסכים, ונתן להם להתגורר בדירה בחינם. גם הפעם הם לא גרו לבדם בדירה, יחד איתם גרו שם גם הגאון רבי פנחס שרייבר זצ"ל ורעייתו. במשך שש וחצי שנים הם התגוררו שם.

"סיפרה לי הרבנית שבאותו זמן התגלע ויכוח ענק בינה ובין חמיה הסטייפלער זצוק"ל, כיצד להשתמש בכסף שנותר. הרי ההורים נתנו כסף לשכירות עבור בני הזוג למשך שנתיים. בפועל הם גרו בשכירות בדירה ברח' הרב בלוי במשך שנה אחת בלבד. עכשיו הם כבר לא צריכים את הכסף לשכירות כי יש להם דירה שבה הם יכולים להתגורר בחינם, ואם כן נשאר כסף של שנת שכירות שאפשר להשתמש בו למשהו אחר.

"טען הסטייפלער בתוקף ש"לבת שבע אין מעיל", ולכן צריכים לקחת את הכסף הזה ולקנות לה מעיל.

"באותם זמנים זה לא היה כמו היום", היא סיפרה לי, "היום לאנשים רבים בבני ברק אין מעיל, אומרים שאין צורך במעיל כי חם פה. אבל אז, לא היה דבר כזה. אף אחד לא יצא החוצה בחורף בלי מעיל, ולא לא היה מעיל, לכן דרש הסטייפלער שייקנו לי מעיל.

"אבל אני לא הסכמתי בשום אופן", אמרה, "אני אמרתי שלחיים אין ש"ס משלו, כשהתארסנו אבא שלי קנה לו במתנה 'משנה ברורה', לא היה לו כסף לקנות לו ש"ס ולא כולם היו קונים ש"ס לחתנים באותה העת. טענתי בתוקף שלקנות לבעלי ש"ס זה עדיף הרבה יותר ממעיל. הסטייפלער אמר "מעיל לבת שבע", ואני אמרתי "ש"ס לחיים..."

"ומה אתה חושב, מי נצח בוויכוח?", היא שאלה עם חיוך גדול, "אני ניצחתי! קנינו לו ש"ס בכסף הזה. הנה תסתכל", אמרה והצביע על הש"ס הישן של בעלה, "תראה את הש"ס הזה, הוא לומד בזה כל הזמן, מסיים אותו כל שנה. השוליים הרחבים שלו מלאים בהערות שכתב על כל הש"ס, חידושים נפלאים, וכל זה בזכות ההתעקשות שלי!"

תחשוב מה היה קורה אם הסטייפלער היה מנצח בוויכוח

"לאחר שנפטרה בשם טוב ובשיבה טובה, ביקרתי בבית הסבא מרן הגראי"ל שטיינמן, בשבת של ימי ה'שבעה' על הרבנית. סיפרתי לסבא, כמה שרבי חיים עצוב ובוכה כל הזמן, אי אפשר לדבר איתו בכלל, הוא ממש הפך לשבר כלי.

"השיב לי הרב שטיינמן, "הוא גם התייתם וגם התאלמן! כל כך היא נשאה אותו על כתפיה, כמו אמא שנושאת את בנה". ואכן, כשהסתיימו ימי השבעה, מרן שר התורה זצ"ל, היה בטוח שמעכשיו

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל סיפר לי, שכאשר שמע שהקדוש החפץ חיים עומד לפתוח כולל ללימוד קדשים ולהחזיקו, ולזרז בכך ביאת משיח צדקנו, השתומם ונסע אליו

פוסק הדור מרן הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א על קרבנות, תלמידי חכמים וצדקה

"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר" (א.א.)

מנהג ישראל מימים ימימה, והובא הדבר במדרש (תנחומא, פרשת צו, י"ד) שבשעה שמביאים ילד בתחילת חינוכו ללמוד תורה, לומדים אותו תחילה חומש ויקרא בפרשת הקורבנות, ורק לאחר מכן מלמדים אותו חומש בראשית, וראוי להבין מהו טעם מנהג זה. ובמדרש ביארו טעם הדבר "מפני שהם טהורים עד עכשיו ואינם יודעים מהו טעם חטא ועוון, לפיכך אמר הקדוש ברוך הוא שיהו מתחילין תחילה בסדר הקרבנות, יבואו טהורים ויתעסקו במעשה טהורים, לפיכך אני מעלה עליהם כאילו הם עומדים ומקריבים לפני הקרבנות", ע"ש.

ונראה ליתן טעם נוסף בזה, שכבר מתחילת חינוכו של הילד, צריך הוא לידע שהעולם אינו הפקר, וכל חטא צריך לתקן בכפרה ותשובה, ולזה מלמדים אותו פרשת ויקרא כדי שיקלוט מתוך הדברים שכל חטא צריך לתקן בסוף, וידע שלולא רחמי ה' היה החוטא מת מיד, וככל אשר נעשה בקרבן כן היה ראוי להיעשות בבעליו, אלא שבגודל רחמי ה' יכול האדם לתקן את מעשיו על ידי תשובה והבאת קורבנות.

הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל שנודע לעולם כגאון אדיר, היה גם צדיק נשגב

יסוד גדול, שתלמיד חכם הוא רק מי שהתורה נספגה בקרבו עד שהוא נוהג כתלמיד חכם, אבל מי שאינו נוהג כתלמיד חכם, אין עליו שם תלמיד חכם כלל, ואם הוא מושחת במידותיו הרי נבלה טובה הימנו.

ומרן הגרי"ז זצ"ל אמר שכמידת החכם האמיתי בתורה כן הוא גם גודל יראתו, ומשום שהתורה ויראת שמים כרוכים זה בזה, ואי אפשר להפרידם, והחפץ חיים שנודע לעולם בגודל צדקותו וקדושתו, היה באמת גם גאון עצום וכפי שניכר בחיבורו "ביאור הלכה" או בחיבורו "זבח תודה" על קדשים, וכמו כן הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל שנודע לעולם כגאון אדיר, היה גם צדיק נשגב מצדיקי הדור, וכמו שהתפרסם לאחר פטירתו כשמצאו את כתבי קבלותיו שקיבל על עצמו.

ושאלו את מרן הגרי"ז, דא"כ מדוע באמת נתפרסם החפץ חיים בעיקר כצדיק, ואילו הגר"ע נתפרסם בעיקר כגאון, והשיב להם

הגרי"ז, שהקב"ה קיים את רצונו וכמאמר הכתוב (תהלים קמ"ה י"ט) "רצון יראיו יעשה", והחפץ חיים שמסר נפשו כל ימי חייו שלא יכירו בו כגאון נתקיים רצונו, והגר"ע שמסר נפשו כל ימי חייו שלא יכירו בו כצדיק נתקיים רצונו, אבל האמת היא שהתורה ויראת שמים קשורים וכרוכים זה בזה, וכל גדולי עולם שהתפרסמו בגדלותם בתורה, היו גם מופלגים בצדקותם, וכמו אביו הגר"ח זוקנו הבית הלוי שכמידת גאונתם כן היו מלאים בפחד ה' ויראת חטא בכל רגע.

מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל סיפר לי

מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל סיפר לי, שכאשר שמע שהקדוש החפץ חיים עומד לפתוח כולל ללימוד קדשים ולהחזיקו, ולזרז בכך ביאת משיח צדקנו, השתומם ונסע אליו ושאל שלכאורה מוטב שיקדיש הכסף הזה להחזיק עשרה אברכים שיסעו מעיר לעיר ומכפר לכפר לפעול פלאות בחינוך הבנים והבנות ושמירת שבת, ותהא בזה מהפיכה גדולה בשמירת הדת, ובזכות המהפכה הגדולה הזאת שתביא עמה הרבה מעשים טובים, הקב"ה יחיש את ביאת משיח צדקנו, ומדוע עדיף בעיניו לפתוח כולל קדשים, יותר שמשאר פעולות הנצרכות מאוד להעמדת הדת על תילה.

והחפץ חיים נאנח והשיב שהצדק עמו שחובת השעה וחשיבות

המשך בעמוד 29

אמר לו הגביר אני כ"כ מחכה שישאלו אותי את זה... אתה תקבל תרומה כפולה... יש לי סיפור מיוחד שאני רוצה שהוא יתפרסם, זה טוב שיידעו אותו... כשהייתי ילד בן שלש עשרה אמא שלי שלחה אותי ללמוד בוילנא..

הגה"צ רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א,
על תפילה ומידות טובות וסיפור מרטיט על אהבת התורה

יתנסה חלילה) מיד כולם בוכים ואומרים תהילים... אין שום קושי בדבר... אם מדובר בסכנה ממשית, כשהיו טילים קרובים מאד לפה - כולם בכו, וצעקו, והתפללו בלי קושי... כעת הקב"ה עשה איתנו חסד שהטילים לא קרובים, אבל לצערנו זה גם רחוק מהלב... אבל כשזה היה פה קרוב, התפללו ועוד איך!

אם היו אומרים שלא יודעים להתפלל היה אומר הקב"ה, אם להתפלל אתם לא יודעים - סימן שזה לא כואב לכם, אז מה אתם רוצים... אתם רוצים לעשות תשובה? תעשו! אתם רוצים זכויות? תתפללו! אלא מה - - - זה לא כואב לכם, נכון... מי שזה לא כואב לו איך הוא יתפלל...

סיפר לי הרב אלי ברונר

סיפר לי הרב אלי ברונר, הוא היה מסיע את הרבנית קניבסקי ע"ה ברכבו הרבה פעמים. פעם הם נסעו לאביה, מרן הרב אלישיב זצ"ל, והיה שם אחד האחים שלה, והוא מספר להרב ברונר, אתה רואה את הספה הזו?... כשהיינו ילדים, בת שבע היתה הולכת לעבוד, היא היתה מביאה את הפרנסה הביתה, ע"י שהיא עבדה אצל רואה חשבון, היה לה ראש טוב... כל בוקר לפני שהיא יצאה לעבודה היא ירבה על הספה הזו ובכתה הרבה זמן בתהילים... היא היתה קמה

ואם כל עדת ישראל ישגו וגו'... (ד יג)

כתוב במדרש (פרשה ל"ח אות ד'), שעם ישראל שאלו את הקב"ה שאלה...

נשיאים מביאים קרבן - ומתכפרים, כהן משיח - כי יחטא לאשמת העם" מביא קרבן ומתכפר, אנחנו, היחידים מה נעשה אם נחטא...?

אומר להם הקב"ה יש קרבנות גם ליחידים, וכמו שכתוב בפרשת ויקרא... "ואם כל עדת ישראל ישגו וגו'... אמרו לו עניים אנו ואין לנו להביא קרבנות. אין לנו כסף... אמר להם דברים אני מבקש, שנאמר "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'", ואני מוחל לכם על כל עונותיכם ואין דברים אלא דברי תורה, שנאמר "אלה הדברים אשר דבר משה".

אמרו לו: אין אנו יודעין, אנחנו לא יודעים ללמוד...

אמר להם - בכו והתפללו לפני ואני מקבל!

ופה המדרש בא עם רשימה ארוכה... אבותיכם שנשתעבדו במצרים לא בתפילה פדיתי אותם?! שנאמר "ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו", בימי יהושע לא בתפילה עשיתי להם ניסים? שנא'... בימי השופטים - בבכיה שמעתי צעקתם שנאמר... בימי שמואל לא בתפילה שמעתי להם?! שנאמר... וכן אנשי ירושלים אף על פי שהכעיסונו, בשביל שבכו לפני ריחמתי עליהם שנאמר "כה אמר ה' רנו ליעקב שמחה וגו'".

מסיים המדרש: הו'י אני מבקש מכם לא זבחים ולא קרבנות אלא דברים שנאמר "קחו עמכם דברים ושובו אל ה'". לכך אמר דוד "ארחץ בנקיון כפי", אינו אומר "להקריב לך" אלא "לְשִׁמְיַע בקול תודה", שאני מודה לך על דברי תורה.

אנחנו צריכים להבין דבר אחד: מהו פשוטו של מקרא... מה עם ישראל אומרים, אנחנו לא יודעים ללמוד?... תלמוד, אז תדעו! ואעפ"כ הקב"ה מרחם ואומר להם 'בכו והתפללו לפני ואני מקבל', פה עם ישראל שותקים... הם לא אומרים אנחנו לא יודעים להתפלל... למה?...

הרבה בחורים באים אלי בכאב, לא הולך לי להתפלל... אני כל הזמן חולם... חושב על כל הדברים חוץ מהתפילה... למה עמ"י לא אמרו אנחנו לא יודעים להתפלל?...

אלא היסוד של הדברים הוא, אם יש חולה בבית ח"ו (שאף אחד לא

בשעה מוקדמת ובוכה הרבה זמן...

אח"כ אלי ברונר שואל את הרבנית, נו... מה הרבנית אומרת על מה שסיפרו עליה?... והיא עונה לו בהתעניינות - מה סיפרו עלי?... וסיפר לה. אמרה הרבנית, מה אתם עושים מזה עסק... אם יש חולה בבית ובני הבית בוכים בתפילה ומרבים בתהילים עד שהוא יהיה בריא, עושים מזה סיפור?!... לא. אנשים לא מבינים... אני הלכתי לעבוד אצל רואה חשבון שהוא לא היה בן תורה, כל הזמן באו לשם גבירים, ואנשים נכבדים, זה היה יכול לפתות אותי חלילה - בתור בחורה - לרצות אחד שיש לו כסף, אתה יודע מה זה?!!... הייתי מאבדת את מרן שר התורה!... זה סכנת נפשות! בכיתי כי אני בסכנה... מה אתם עושים מזה עסק...

חילוני שצועק הוא צועק לאויר. האויר יכול לעזור במשהו?!

כשבן אדם כואב לו באמת - הוא מתפלל מכל הלב... הוא בוכה! אצל הרבנית - זה היה אמיתי... זה כאב לה באמת אז היא בכתה. אם לא כואב לך, אז אין לך מה לבכות... נכון... אם אומרים לבן אדם תעמוד שלש פעמים ביום ותקרא כזה 'נוסח ארוך' של תפילה... באיזה שהוא שלב זה נשבר לו... אבל כשבן אדם כואב לו, והוא מביין שהכתובת היחידה זה הבורא עולם ששומע ומקשיב והוא היחיד שיכול לעזור לו אז כשכואב צועקים!!

חילוני שצועק הוא צועק לאויר. האויר יכול לעזור במשהו?!... לא. אבל אני צועק לאלוקים! "ויצעקו אל ה' בצר להם וממצוקותיהם יצילו".... כשצועקים אל ה' אז הוא שומע...! "הרחב פיך ואמלאהו"...

דבר כל כך פשוט. מתוך הדברים למדנו שלא נשאר לנו רק תפילה... עמוד של תפילה זה שעליו הקב"ה אמר לנו - בכך והתפללו לפני ואני מקבל!

היצר הרע הוא המבין הכי גדול במצוות...

מרן רה"י זיע"א (הגרא"ל שטיינמן) היה אומר איך אפשר לדעת איזו מצוה היא מצוה שכוחה גדול ורב ושהמקיימה זוכה לשכר רב, תראה איפה שיש יצר הרע גדול... היצר הרע הוא המבין הכי גדול במצוות... בשישי שבת הוא שם את כל כוחו להחליש... במועדים, בחנוכה ובפורים ובסוף הזמן... הכל! איפה ששווה הרבה הוא מסיח את דעתם של האנשים. וכן בכוחה וחשיבותה של התפילה בישיבה, ומזה תבין מה שווה התפילה...

מורינו הגרב"מ אזרחי זצ"ל סיפר לנו על רבי ירוחם ממיר, שפעם הוא יצא מהישיבה, וראה שני בחורים שחוזרים עם תפילין תחת שכמם... [כשתהיו משגיחים תבינו שזה גם עניין של בין אדם לחבירו בצערם לראות איך בחור בידיים מפסיד עולם כשלא מתפלל בישיבה...] הוא שאל אותם, מהיכן אתם חוזרים?... הם ענו לו, לנו אין הבדל אם מתפללים בישיבה או במקום אחר, העיקר שמתפללים... אמר להם רבי ירוחם, אם כן - אין הבדל בין מיר לישיבה אחרת, תחפשו לכם ישיבה אחרת...

והסביר רבי ברוך מרדכי זצ"ל: מה זה היה, עונש?... לא. רבי ירוחם לא היה מעניש, וכ"ש שהוא לא היה נוקם... אלא בשביל מה אתה בא לישיבה?... בשביל לקבל! אם אתה בין כה וכה לא מקבל אז באמת מה העניין להיות בישיבה?...

ישיבה נותנת! בישיבה באופן נורמלי יש גדולי עולם, ואפשר כל כך הרבה לקבל... פה בישיבה אפשר לקבל מכל אחד! ויש מה לתת... ומי שבאמת רוצה לקבל - יש ממי לקבל! אלא מה... אתה לא מקבל, אז מה העניין להיות במיר?... תלך לבית כנסת שאתה התפללת בו ותלמד שמה... במקום תפילה שם תהא רינה... מה זה משנה...

הרב אברמסקי זצ"ל כשהיה גאב"ד בלונדון

- אתה רוצה באמת לגדול? אתה רוצה באמת לעלות?... אם הגמרא אומרת בסוף נדה (ע, ב) מה יעשה אדם ויחכם? אמר להן ירבה בישיבה וימעט בסחורה, אמרו הרבה עשו כן ולא הועיל להם?... אלא יבקש רחמים ממי שהחכמה שלו וכו', ופה הגמרא לא אומרת הרבה עשו ולא עלתה בידם... הגמ' שואלת א"כ למה הזכירו בתחילה שצריך להרבות בישיבה? כי הא בלא הא לא סגי... צריך תורה ביחד עם התפילה.

אי אפשר להיות יותר חכמים מן הגמרא... תפילה זה העיקר! אתה רוצה באמת לגדול? אתה רוצה באמת להיות תלמיד חכם?... אתה רוצה להיות למדן?... בלי תפילה זה לא הולך!

הרב אברמסקי זצ"ל כשהיה גאב"ד בלונדון, ונכנס לבית חולים לבקר את אחד הגבירים בקהילתו, הגביר שכב על המיטה בחוסר אונים ואמר יש לי הרבה כסף... אני מוכן לתת מחצית מרכושי אם אני אהיה בריא ואוכל לבא לבית הכנסת... אמר רבי יחזקאל אברמסקי: "ואני ברוב חסדך אבא ביתך"...! יש כאלו שקמים לתפילה בישיבה ובטוחים שהקב"ה חייב להם תודה על כך שהם באו... אבל זה מתנה של הקב"ה שאתה בכלל יכול לבא להתפלל... ולא סתם מתנה, ברוב חסדך! זה לא סתם חסדך, אלא ברוב חסדך... אדם בריא, ויכול לבא ולהתפלל, יש לי כתובת... יש מישהו שרוצה לענות לי... הוא מעוניין לשמוע אותי...

סיפר לי הרה"ג ר' ישראל טרבלסי

סיפר לי הרה"ג ר' ישראל טרבלסי (הוא הוציא לאור ג"כ של 'אפיקי אי"ל' - שיעורים של מרן רה"י זיע"א על ספרי המוסר ביסודות הדת) הוא היה מקורב מאד לראש הישיבה הג"ד ברוך ויסבקר זצ"ל ולמד אצלו בישיבת בית מתתיהו. פעם אחת הוא שאל אותו, ישראל... מי לדעתך הכי הצליח בזמנך בישיבה... אמר לו: אני רוצה לאכזב את הרה"י... חלק מאלו שהרה"י תלה בהם תקוות, הם היו אכן גאוניים ועילויים - לא יצא מהם הרבה... למה? כי היה בהם אלו שלא היו להם כ"כ מידות טובות, הם רק הגיעו לאיזה מקום - הם הסתכסכו עם הרה"י או המנהל או ההורים, והם חיפשו ישיבה אחרת, עד שהם נשארו בבית. אבל אלו שהיו בעלי מידות טובות, גם כאלו שלא היו כ"כ כשרוניים - הם הצליחו, ואהבו אותם, ורצו בקרבם... רבי ברוך

נשקו על ראשו ואמר לו, רואים שגדלת בבית של רבי אהרן לייב זיע"א.

מידות... לחשוב על השני... כל המהות שלנו זה לחשוב על השני...

והרב שך כ"כ התלהב מזה...

הגאון רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א, פעם, לפני שבת הגדול הוא היה אצל חמיו מרן הרב שך זצ"ל, והרב שך שאל אותו מה אתה הולך להגיד בדרשה של שבת הגדול?... הוא התחמק... כנראה הוא חשש שהרב שך לא יאהב את זה... הרב שך הפציר בו, אמר ר' מאיר צבי, אני הולך להסביר - 'שבת הגדול' מה זה 'גדול'?... גדול זה אחד שחושב גם על השני, אבל מי שחושב כל העת רק על עצמו הוא קטן קטן...

והרב שך כ"כ התלהב מזה... כמה זה נכון... [ושם אשה גדולה" - באשה השונמית, למה היא היתה "גדולה"....? כי היא חשבה על הנביא אלישע... היא חשבה על השני... איך לעשות לו טוב... מידות מידות מידות...].

אמר לו הגביר אני כ"כ מחכה שישאלו אותי את זה... אתה תקבל תרומה כפולה...

לפני הרבה זמן סיפרנו; אני הייתי פעם בניחום אצל הרה"ג ישעיה אפשטיין (על אביו הרב שמואל) הגיע לשם הרה"ג רבי יוסף גולדנטל זצ"ל שהקים את ישיבת אופקים וסיפר שהיה גביר אמריקאי ברמת גן שהיה נותן הרבה מאד כספים לשיבות, ובשונה משאר הגבירים שהיו אוהבים לתת יותר למסכנים, לאלמנות

ויתומים... הוא היה מרבה לתת לשיבות. החליט הרב גולדנטל לנסוע גם הוא... הוא בא לשם והיה שם תור ארוך... והגביר יושב ומקבל את כולם בשמחה!

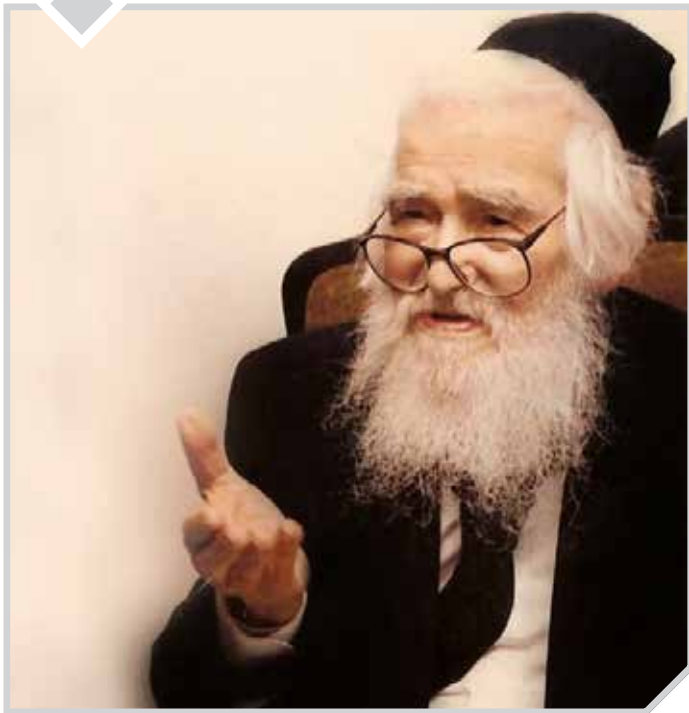
לבינתיים הוא רצה לקחת ספר וללמוד, הוא ראה בספרייה מולו ש"ס, הוא הלך להוציא ספר ונתקל בקיר... זה היה ציור אומנותי... הגביר היה כל כך להוט על תורה, וצייר ש"ס על הקיר...

הוא נכנס לגביר, והחליט להעזי ולשאל... אני לוקח בחשבון שאולי לא נתן לי כלום בגלל שאני נכנס לרשות היחיד שלך... אבל אני מאד סקרן לדעת מאיפה יש לך כזו אהבה לתורה... אתה גביר אמריקאי, גר ברמת גן...

אמר לו הגביר אני כ"כ מחכה שישאלו אותי את זה... אתה תקבל תרומה כפולה... יש לי סיפור מיוחד שאני רוצה שהוא יתפרסם, זה טוב שיידעו אותו...

כשהייתי ילד בן שלש עשרה אמא שלי שלחה אותי ללמוד בוילנא. זה היה כמה שעות ללכת ברגל, לא היה כסף לנסיעות... ואז בחורי הישיבות היו אוכלים אצל בעלי הבתים שבעיירה. באתי כולי תשוש מן הדרך, רעב, וצמא, עייף ויגע, באתי לגבאי שאחראי על חלוקת המשפחות, הוא אומר לי כבר סידרתי את כולם... אין לי משפחה לשלוח אותך אליהם...

ומספר הגביר - פרצתי בבכי... לא היה לי כח... אמר לי הגבאי, בעצם,

יש איזו אלמנה בקצה העיירה שמתחננת שנשלח אליה בחורים, אני לא שולח כי אין מה לאכול שמה... אבל פעם אחת נראה לי שזה לא נורא... תלך אליה, אבל תיזהר, אל תאכל הרבה... כל מה שתאכל זה על חשבון היתומים...

המשיך הגביר, אתם מבינים שאת כל התאבון הוא כבר הוציא לי... אבל הייתי חייב לאכול משהו, אז הלכתי לשם הלוך ילך ובכה... באתי לבית, ילד בן שלש עשרה... אני דופק בדלת והלב שלי דופק כולו... אני מתאפק לא לבכות, הדלת נפתחה ומיד נשמעו קריאות צהלה, מאמי! התלמיד חכם הגיע!!! (באידיש) זזתי לצד, שהת"ח ייכנס, עד שהבנתי שהתלמיד חכם זה אני...

כל הילדים הקיפו אותי בהתרגשות, והכניסו אותי לסלון... ומיד ראיתי כמה צדק הגבאי... שבע צלחות קטנות ובכל אחת יש מעט אוכל, הבנתי שכבר לא נשאר לי כלום... מה עשתה האמא?... לא היה לה עוד... היא שמה צלחת ריקה במרכז השולחן והכריזה, איזה ילד רוצה שתהיה לו את הזכות שהת"ח יאכל מהאוכל שלו?... תוך דקה נשארו שבע צלחות כמעט ריקות וצלחת אחת עלתה על גדותיה... פחדתי לאכול על חשבונם... אבל פתאום אחד הילדים דופק עלי, תאכל את האוכל בצד ימין, זה שלי, אני רוצה את הזכות, בקושי התאוששתי, אח שלו הקטן לוחש לי מהצד השני תאכל את שלי הנמצא בצד השני! וכן שאר היתומים.. כבר הבנתי שאם אני לא יאכל את כל האוכל עד תומו אני פוגע בילדים, והם יכבו... זה לצער יתומים! לא היתה לי ברירה... אכלתי הכל ויצאתי שבע... וכשיצאתי הם התחננו, תבוא עוד! איזו זכות היתה לנו שהתלמיד חכם הגיע... והאמא הרעיפה עלי ברכות מכאן ועד אין סוף... הם גמרו את כל ברכות...

(מתוך ארחות חיים - תצה תשפ"ד)

ליהודים היתה אורה

בימי חודש אדר
ימי השמחה והאור,
זה הזמן להוסיף אורה
ושמחה בביתנו

אלפי יהודים בכל רחבי העולם היהודי,

**הצטרפו ללימוד מסכת
שבת, במסגרת תכנית
'העמוד היומי' - 'דרשו'**

הצטרף גם אתה ללימוד 'העמוד היומי' ותזכה גם
אתה ל"אורה זו תורה" ושמחה שתמלא את לבך

להצטרפות למסגרת מבחני 'דרשו' ופרטים נוספים

בעמודות 'נדרים פלוס' ובמוקד 'דרשו' 02-5609000

שבועיים לפני פורים הגיע הגרב"צ פלמן אל ר' ישראל מאיר, ושאלו אם הוא יודע מהם הממתקים המוצלחים ביותר, שכיון שרוצה לקנות לבנו ממתק איכותי, לכן הוא שואל אותו איזה ממתק הכי טעים שכדאי לקנות אותו. ר' ישראל מאיר השיב, שלדעתו הוופלים בטעם לימון הם מאוד טעימים ומשובחים, וגם סוכריות בטעם פירות של חברה מסויימת הם בטעם מתוק מאוד מוצלח

על פורים יין, ומידותיו הנאצלות של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל

בראשיתה של ישיבת פוניבז' הביא מרן הגרי"ש כהנמן זצ"ל - הרב מפוניבז', אל הישיבה כמה אנשים גלמודים שניצלו מגיא ההריגה בשואה האיזומה, ונתן להם חדרים לישון בהם בפנימיה. הישיבה היתה להם לבית גשמי ורוחני, ואת כל מחסורם מצאו בתוך הישיבה. הגרב"צ פלמן יחד עם התמדתו הגדולה בתורה, דבק במידת החסד והיה תמיד מתייחס לאותם גלמודים במאור פנים מיוחדת, והשכיל לתת לכל אחד מהם את היחס המיוחד לפי טבעו וענינו. כל אחד שמע ממנו מילה טובה שעודדה את רוחו, ונתנה לו את הכח להמשיך ולא להישבר מהמצב הגלמודי בו הוא שרוי.

אחד מאותם גלמודים היה הר"ר ישראל מאיר בויארסקי ז"ל, שמוצאו היה מברנוביץ, וכאשר עלה בודד וגלמוד לארץ, הגיע הרבה גם לביתו של אביו של הגרב"צ, הגאון רבי שמואל פלמן זצ"ל רב ביהכנס"ס היכל מאיר בתל אביב, שהכירו עוד מימי שבתו בברנוביץ. הגרב"צ שכבר הכירו מבית הוריו, כאשר הגיע לישיבה המשיך בדרך שבו שקיבל בבית הוריו, קירבו והאיר לו פנים, ומצא תמיד איזה סיפור מעניין או אימרה טובה, כדי לומר לו ולשמח את רוחו. בהמשך השנים לאחר החתונה של הגרב"צ הוא היה מרבה לבקר גם בביתו, וגם שם מצא בית פתוח, ומלא וגדוש בחסד ובהטבה לבריותיו של מקום.

לכן הוא שואל אותו איזה ממתק הכי טעים שכדאי לקנות אותו

אל ר' ישראל מאיר, שאל את ר"מ כמסיח לפי תומו אם הוא יודע מהם הממתקים המוצלחים ביותר, שכיון שרוצה לקנות לבנו ממתק איכותי לכן הוא שואל אותו איזה ממתק הכי טעים שכדאי לקנות אותו. ר' ישראל מאיר השיב, שהוא לא "מבין" גדול בממתקים ויתכן שיש כאלו שמכירים את השוק הזה יותר טוב ממנו, אבל לדעתו הוופלים של חברת מן בטעם לימון הם מאוד טעימים ומשובחים, וגם סוכריות בטעם פירות של חברה מסויימת הם בטעם מתוק מאוד מוצלח. הגרב"צ פלמן הודה לו על דבריו והמשיך בדרכו.

עברו שבועיים והגיע יום הפורים, בפורים השכם בבוקר מיד לאחר התפילה וקריאת המגילה בא הגרב"צ פלמן אל ר' ישראל מאיר להביא לו משלוח מנות, והביא לו בשקית את הוופלים והסוכריות שאמר לו לפני שבועיים שהם טעימים, ועוד כמה דברי מתיקה משובחים, כאשר ר"מ פתח את משלוח המנות וראה את הדברים הללו, הבין מיד למפרע מה היתה כוונת השאלה לפני כשבועיים בשאלה מהם הממתקים הטעימים.

אלא שכדי לאמת את דבריו הלך מיד אל החדרים של שאר הגלמודים שגרו בישיבה, ושאל אותם איזה משלוח מנות הביא להם הגרב"צ

פעם אחת דיבר ר' ישראל מאיר בויארסקי, עם אחד ממכריו מהישיבה, וכה אמר "אתה לא יודע מי זה ר' בן ציון פלמן... אבל אני כן יודע מיהו, בא ואספר לך סיפור שתבין במי מדובר".

וכה סיפר: בכל שבת לאחר תפילת מוסף בישיבה היה הגרב"צ פלמן בא לחדרו של ר"מ בישיבה, ומברכו בברכת "גוט שבת", מתעניין מעט בשלומו, וממשיך אל שאר החדרים של הגלמודים שהיו בישיבה. וכך עבר אצל כולם, ומכולם יצא בהרגשה טובה ונעימה, בכך שהנעים להם את יום השבת.

שבועיים לפני פורים כאשר הגיע הגרב"צ פלמן כדרכו ביום השבת

שואל את הילדים איזה הלכה חדשה שלא שייכת להלכות פורים

השו"ע בסעיף הראשון בהלכות פסח (סימן תכ"ט סעיף א') כותב, "שואלין בהלכות פסח קודם לפסח שלושים יום". וכתב המשנה ברורה (סק"ב), "ומתחילין מיום הפורים עצמו". בכל שנה בסעודת פורים היה הגרב"צ פלמן שואל את הילדים איזה הלכה חדשה שלא שייכת להלכות פורים, צריך לקיימה היום הזה. הילדים היו מנסים את כוחם זה בכה וזה ככה, עד שבסוף התירוץ נמצא "להתחיל ללמוד הלכות פסח". וכבר בסעודה היה מתחיל לומר הלכה בהלכות פסח כדי לקיים את ההלכה. וגם בשיעור בליל פורים יחד עם כל דיני פורים, היה מסיים בהלכה מהלכות פסח לקיים את ההלכה של שואלין בהלכות הפסח. (ומיד אחרי פורים כל השיעורים היו רק בהלכות פסח).

מים שלנו בפורים

אבל בהמשך השנים לא היה די בזה... כאשר נפתחה המאפיה של המצות של הרב בורר, התארגנו קבוצה של כמה אברכים חשובים מכולל פוניב'ז לאפות מצות יחד בחבורה במאפיה. היו כמה תאריכים שהציעו להם לאפות, אחד מתאריכים היה בשושן פורים, המעלה שהיתה ביום הזה שאז הם יהיו הראשונים שאופים בתנור, כיון שמאפית המצות הזו נפתחת רק בשושן פורים.

היו כאלו שלא רצו בשושן פורים כיון שעדיין עיפיים מיום הפורים, וגם שיש כאלו שרוצים ביום הזה לנסוע אל קרוביהם שבירושלים לשמוח עמם בשמחת פורים. אבל הגרב"צ פלמן היה בראש אלו שרצו דווקא בשושן פורים, כיון שביום הזה יהיה פחות ביטול תורה, וכמובן גם יקבלו את המצות של תנור ראשון שהוא מעלה בפני עצמו. ובאמת בסופו של דבר כך החליטו שאפית המצות בחבורה תהא בשושן פורים.

אלא שהתעוררה בעיה חדשה, מי יהיה אחראי להביא את ה"מים שלנו", הרי צריך לקחת את המים מהבאר בשקיעה של היום שלפני האפיה, ומי יכול ביום פורים לעזוב את הבית בשעה הזו שהיא אמצע הסעודה ושמחת היום. הגרב"צ פלמן שההלכה היתה לו נר לרגליו, אמר מיד שהוא מסכים להיות אחראי על ה"מים שלנו", שהרי לא כתוב בשום מקום בהלכה שצריך לאכול את סעודת הפורים דווקא בשעה של השקיעה, וממילא אפשר להתחיל את הסעודה בעוד היום גדול ולסיימה בשעה לפני השקיעה, ומיד ללכת עם הכדים לבאר כדי להיות שם לפני השקיעה, בכדי להכין את הכרים למילוי המים שבדיוק בשעת השקיעה יוכלו למלא בהם את המים.

ובאמת כך היה, מאותה שנה עד סוף ימיו במשך עשרות שנים, הקדים את סעודת פורים, וכשעה לפני השקיעה סיים את הסעודה בנחת וברוגע, ומיד יצא מהבית עם הכדים כדי ללכת אל הבאר למלאותם בשעת השקיעה. ההלכה של שלושים יום קודם לפסח שואלין בהלכות הפסח, לא באה לידי ביטוי רק בלימוד ההלכה, אלא גם בפועל התקיימה אצלו בפורים בעשיית המעשה של שאיבת מים שלנו.

(מתוך עלון שלמים בציון' תשע"ו)

פלמן, והוא רואה שכל אחד קיבל דברים אחרים, לא ראי זה כראי זה - הצד השווה שבהם שכל אחד קיבל את הדברים הערבים עליו במיוחד. כשראה כך שאל אותם האם הגרב"צ פלמן לפני שבועיים שאל אתכם מהו הממתק הכי טעים, וכאשר כל אחד השיב בחיוב, והתבונן במשלוח מנות שקיבל הבין מה היה מטרת השאלה... סיים ר' ישראל מאיר את סיפורו ואמר לעמיתו לשיחה, "אתה רואה מיהו ר' בן ציון פלמן, בשקט ובהצנע נתן לכל אחד את הדברים הערבים עליו, ואילולי אני תפסתי את זה אף אחד בעולם לא היה יודע מכך...".

עתה התגלה הסוד

"חייב איני לבסומא בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", וכתב הרמ"א על זה (סימן תרצ"ה סעיף ב') "ואחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שיכוין לבו לשמים".

בשנים קדמוניות היה מנהגו של הגרב"צ פלמן, בפורים לקיים את ההלכה הזו כפשוטו, ומיד אחרי מנחה גדולה התחיל בשמחת פורים לשתות יין יותר מהרגלו, והשמחה רבתה עד מאוד עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. וכידוע נכנס יין יצא סוד, ואלו שכל מהותם הוא בבחינת סוד, שחיים בעולם פנימי שכולו עבודת ה' יתברך ואהבתו, הרי באשר נכנס יין מתגלה הסוד במלוא הודו והדרו.

כך היה אצל הגרב"צ פלמן כאשר נכנס יין יצא הסוד, והתחיל לחזור בעל פה על ספר "נפש החיים" שער ד', ועל קטעים שלמים מספר "ראשית חכמה", ועוד הרבה ספרי יראה יצאו שגורים על לשונו מילה במילה, והיו תלמידיו שומעי שיעוריו עולים לביתו לראות את הפלא הנשגב הזה, כמה פנימיות של יראה ואהבה טמונים בתוך האדם הגדול הזה. ולאחר מכן היה נוסע עם המשפחה לבית הוריו בתל אביב, ושם היו הגרב"צ ובן דודו הגאון רבי יוסף ישראלזון זצ"ל מתפלפלים בעת משתה היין בדברי תורה ואגדה, וכל אחד מוסיף ידיעות מכל חלקי התורה כולה, וכולם יושבים ונהנים מהמחזה הזה. כך היו ימי הפורים נזכרים ונעשים בשמחה ובטוב לבב בכל שנה ושנה, אבל לפתע שנה אחת הכל פסק, אף אחד לא הבין מה קרה, מעיקרא מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר, אבל כך היא המציאות דינא דעד דלא ידע התקיים בדרכים אחרות, ולמעשה הגרב"צ פלמן כמעט ולא נגע ביין במשך הפורים.

עתה התגלה הסוד, הרבנית פלשניצקי - אחותו של הגרב"צ פלמן סיפרה ששנה אחת לאחר פורים חשש שמא בשעה שהיה מבוסס בפורים אמר איזה משפט שהיה משהו שיכול להיפגע מכך. מיד כשהתעורר החשד בלבו, רץ לביתו של אותו אדם וביקש ממנו מחילה, שח"ו לא התכוון בשום צורה לפגוע או לצערו במשפט הזה, אותו אדם מחל מיד בלב שלם, ולא הקפיד על כך מאומה.

אבל הגרב"צ פלמן אמר, אם היין יכול לגרום לחשש של פגיעה באיזה אדם, הכל לא שווה מאומה, ומאותו רגע החליט שמכאן ולהבא יותר אינו משתכר בפורים. אי אפשר לקיים את מצוות "עד דלא ידע" ביין כאשר יש חשש שזה יביא לאיזה אדם שבעולם צער, וכך עשה עד סוף ימיו.

לפתע קרא לו המהרי"ל דיסקין, הוא אחז בידו קנקן יין גדול וציווה עליו לשתותו לכבוד היום. עיניו של ברוך מרדכי התעגלו בתדהמה, הוא מעולם לא היה מן השתיינים... אבל את מצוות הרבי אין מי שמעז להפר. בכבודות הוא שתה את הקנקן, דקות ספורות לאחר מכן הותרה לשונו..

על ברוך מרדכי ונסתרות דרכיו - סיפור מיוחד לימי הפורים

מאת: הרב ישראל היימן

לְיְהוּדִים הֵיְתָה אֹרֶה (אסתר ח טז)

ימי הפורים הבאים עלינו לטובה מורגשים באוויר. ימים של שמחה וקרבת ה' עצומה, שפע של אהבת ה' לעמו שנשפע משמים. ממהותו של היום הוא כמובן העניין של 'נכנס יין יצא סוד'. התגלות פנימית של כל אחד ואחד שמבטאת אהבה וקשר אינסופי עם בורא העולם שעשה ניסים לאבותינו ולנו וכבימים ההם גם בעזרתו יהיה בזמן הזה. וכדברי הרמב"ם המפורסמים (ה' גירושין) שמהותו הפנימית של כל יהודי בנקודה העמוקה ביותר הוא הרצון לעשות רצונו של מי שאמר והיה העולם.

יום זה שכל מהותו פנימיות מתבטא גם בשכרות שמטרתה היא גילוי הרצון הפנימי העמוק של הקשר בינינו לבורא עולם. מימות קדם ימי הפורים היו מסוגלים להתגלויות כאלו. אחת מהם היא סיפורו הקסום של ברוך מרדכי, שואב המים של ירושלים העתיקה.

ברוך מרדכי היה שואב מים תם דרך וישר, בירושלים שבין החומות הכירו אותו כולם כאדם פשוט. תחביביו המיוחדים של ברוך מרדכי הקנו לו שם של תמהוני משהו, מנהגו היה להיכנס מידי יום לבית הכנסת של עדת הפרושים ולפתוח כל ספר שהזדמן לידי. הוא היה קורא בו בדביקות עד שעת התפילה. אחת היא לו אם היה זה תהילים, גמרא כלשהיא, או שו"ת הריב"ש... מעולם לא הביט שואב המים על הכריכה לפני שהתחיל בקריאת הספר. הוא פשוט פתח היכן שנזדמן לו וקרא ללא הפסקה. ילדי ירושלים החינניים היו חומדים לו מידי פעם לצון והיו מחליפים את הספר כאשר היה קם לרגע או יוצא להכין כוס חמין מהביל, ברוך מרדכי היה ממשיך לקרוא בספר החדש שהונח לפניו והיה נראה שהוא לא שם לב בכלל להחלפה.

ברוך מרדכי היה גר ברחוב חברון בעיר העתיקה עם רעייתו

מנהג נוסף אותו החזיק שואב המים באדיקות היה, לא לגבות תשלום בשום פנים מרבני וגדולי ירושלים. כל תלמיד חכם היה זוכה מידי בוקר למלא החמת מים ללא כל תשלום.

ברוך מרדכי היה גר ברחוב חברון בעיר העתיקה עם רעייתו, הם לא זכו לפרי בטן והחזיקו תמיד בתמימותם ובאמונתם.

בשנת תרל"ז נפל דבר בירושלים עם הופעתו של מרן המהרי"ל דסקין בשערי העיר, לאחר בריחה חפוזה ומתוחכמת מהכלא הרוסי בעקבות עלילה שטפלו עליו המשכילים בבריסק, הוא הגיע לארץ ישראל עם תחילת החורף והשתכן בדירה צמודה לזו של ברוך מרדכי שואב המים.

בבוקר למחרת הגעתו של המהרי"ל דסקין לעיר דפק שואב המים על דלתו. הוא הושיט את דלי המים המלא לרבנית שפתחה את הדלת והמתין בסבלנות בפתח לחזרתו של הדלי לאחר שהרבנית תמלא את הכלי שבבית.

כשרצתה הרבנית לשלם, הבהיר לה ברוך מרדכי את מנהגו. "מרבנים ותלמידי חכמים אינני מוכן לקבל תשלום. עצם הזכות לשרת עמלי תורה זהו השכר הגדול ביותר. הרבנית שלא הסכימה לקבל מתנת חנם ביקשה אותו להמתין ונכנסה לחדר הפנימי לשאול את בעלה הגדול כדת מה לעשות, המהרי"ל יצא את פתח החדר ובחן בעיניו החודרות את ברוך מרדכי שעמד שם רועד מיראת הרוממות. שניות ספורות הספיקו לו והוא פנה אל שואב המים. "אבקשך לא להביא יותר מים אל פתח ביתנו. אין אני מעוניין בשירותי שואבות,

בדיוק הוכנסתי בבריתו של אברהם אבינו, זו הסיבה לשמי - ברוך מרדכי, רוח הקודש שורה על רבינו ולכן הוא נתן לי לשתות יין שעולה בגימטריה בדיוק כמונין שנותי".
ברוך מרדכי. נשמע קולו של המהרי"ל, אמור נא לנו דבר תורה לכבוד היום.

שואב המים לא נרתע, הוא עלה על כיסא מזדמן ובקול רם וברור פתח בדברים עמוקים מעניינו של יום

שקט השתרר בקהל. ברוך מרדכי שואב המים? מה לו ולדברי תורה? אבל שואב המים לא נרתע, הוא עלה על כיסא מזדמן ובקול רם וברור פתח בדברים עמוקים מעניינו של יום. הוא חרז הלכה ואגדה דקות ארוכות כשכל הקהל משתומם ונרעש. לפתע נשמע שוב קולו של המהרי"ל. "דבריך הלא נסתרים לחלוטין מתוספות מפורשים במסכת מנחות."

אם כוונתכם, ענה מיד שואב המים, לתוספות פלוני הרי שלפי הסברו של המהרש"א על המקום יתבאר העניין כדברי כמין חומר. אכן, ענה המהרי"ל, אבל אם נפרש את דברי התוספות כמסקנת הטור להלכה הרי שהסברו של המהרש"א לא יועיל לתרץ את הקושיה...

דקות ארוכות נמשך המשא ומתן ההלכתי בקודים ורמזים שאף גדולי התלמידי חכמים שהיו שם נלאו לעקוב ולרדת לעומק דעת רבם ודעתו של שואב המים שהתגלה כגאון עולם. בסיומם של דקות אלו קרס שואב המים תחתיו ובהשפעת היין הרב, נרדם על הכיסא עליו התיישב.

כעת יכלו להבין כל בני ירושלים את סירובו של רבם להשתמש בתלמיד חכם עצום זה. טביעות העין החדה שלו הביאה אותו לרדת לעומק אישיותו גם בראייה קלה. גם את מנהגו של ברוך מרדכי ללמוד בכל ספר מזדמן הבינו כעת כולם. אכן, אחת היא לו אם הוא לומד גמרא או כל ספר אחר, ידיעותיו העצומות בכל מרחבי התורה הקנו לו את היכולת ללמוד בכל מרחבי התורה והצורה הזו הייתה הדרך להסתיר את גדלותו האמיתית.

בני הבית יעשו זאת בכוחות עצמם".
עם מי שמכונה 'השרף' אף אחד לא יכול להתווכח. משכך, פנה ברוך מרדכי בפנים מכורכמות ויצא את מפתן הדלת. דמעות צער זלגו מעיניו, מה פסול מצא בי הרבי, מדוע אין הוא מוכן להנות משרותי ותרומתי?

בימים הקרובים ניסה שואב המים לפתור את החידה, מדוע לא מוכן המהרי"ל לדיסקין להנות מהמים אותם הוא שואב. אף אחד לא ידע לענות לו, דבר אחד היה ברור מסירובו הנחרץ של המהרי"ל, ניתן היה להבין שסברא עמוקה עומדת מאחורי העניין והדבר לא נעשה סתם כך, מה שהעיק עוד יותר על ברוך מרדכי שלא ידע את נפשו. ימים ארוכים עסק ברוך מרדכי בחשבון נפש ותשובה, אך דבר לא השתנה.

כך עברו שבועות וחדשים. הכאב אע"פ שהוקחה קמעה עדיין היה קיים בירכתי ליבו של שואב המים שהמשיך כתמיד בעבודתו המסורה לצד מנהגיו הייחודיים.

אתא ובא יום הפורים. בני ירושלים המסולאים בפז עלו ונקבצו לשמחת החג

אתא ובא יום הפורים. בני ירושלים המסולאים בפז עלו ונקבצו לשמחת החג אצל רבה החדש של עדת הפרושים - המהרי"ל דיסקין שישב בראש השולחן וקיבל את הבאים במאור פנים לכבוד היום. השמחה גאתה, דברי תורה נאמרו מפיהם של גדולי התלמידים והשירים קלחו בזה אחר זה.

בין הבאים נכנס גם שואב המים. הוא הגיש צלחת עם מיני מאפה וקנקן משקה לפני הרבי למשלוח מנות ונעמד בצדי החדר להאזין לשיחת תלמידי חכמים.

לפתע קרא לו המהרי"ל דיסקין, הוא אחז בידו קנקן יין גדול וציווה עליו לשתותו לכבוד היום. עיניו של ברוך מרדכי התעגלו בתדהמה, הוא מעולם לא היה מן השתיינים... אבל את מצוות הרבי אין מי שמעז להפר. בכבודות הוא שתה את הקנקן בלגימות גדולות עד תום. דקות ספורות לאחר מכן הותרה לשונו. ברוך מרדכי השתקן החל לדבר בקול. "גם אני בעל שמחה היום. לא סתם נתן לי הרבי קנקן של יין, כנראה ברוח קודשו הוא יודע שהיום לפני 70 שנה

להתחיל את היום ברגל ימין
חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים:
עכשיו ב"נדרים פלוס"

**הפורתח
בכל יום..**
המייל היומי של 'דרשו'

אחד שם את הקמה והשני שפך
עליו מים, מי יתחייב במלאכת לש?

כי היא מקור הברכה

השבת היא מקור הברכה
כולנו זקוקים לברכה ולסייעתא דשמיא מיוחדת

אלפי יהודים בכל רחבי העולם היהודי, הצטרפו בתקופה זו ללימוד
מסכת שבת, עם תחילת הלימוד במסכת שבת במסגרת העמוד
היומי, הצטרף גם אתה ללימוד 'העמוד היומי' ותזכה גם אתה
לברכה וסייעתא דשמיא

להצטרפות למסגרת מבהני 'דרשו' ופרטים נוספים:
בכל עמדות 'נדרים פלוס' ובמוקד 'דרשו' 02-5609000

האברך אמר לי בתגובה, צבי, אני מבין שאתה אומר לי כך, מחמת שראית את מה שקרה עימי לפני שעה קלה. לפני שעות אחדות תליתי מודעות התרמה לעניין חשוב שאני עוסק בו כאן אצלכם בישיבה, והנה בדרך לביהמ"ד, כשאני עובר ע"י לוח המודעות, ניגש אלי בחור שאני מעריך אותו..

על שמחה ורוממות רוח שהינם החיסון לנפש, שמרומם את רוחנו ונפשנו מעל כל תקלה ומכשול

מאת: הרב צבי גטקור

נֶפֶשׁ פִּי תִחַטָּא (דב)

בתורתנו הקדושה לא כתוב 'איש' כי יחטא אלא 'נפש' כי תחטא. המתבונן היטב מבין, כי הגורם לחטא הוא מצב הנפש, והחטא פוגם בנפש, ואכן אם הנפש שמחה ומאושרת, לא מגיע האדם לידי חטא! וענין זה מקשר אותנו לימי השמחה בה אנו נמצאים.

השמחה האמיתית, היהודית, שמחה של אושר והתעלות, שמרוממת את האדם, מוסיפה אהבה בין איש לרעהו, ומצילה אותנו מן החטאים שבין אדם לחברו ובין אדם למקום.

לימוד נפלא בעניין זה למדנו מהמגילה.

אחשוורוש כטוב לבו ביין, ציווה על ושתי לבוא לפניו כשאך כתר מלכות בראשה, מספרת הגמ' כי כשבאו השליחים של אחשוורוש לקרוא לה היא אמרה להם, תמסרו לאחשוורוש כך: אתה שומר סוסים של אבא שלי היית, שתית כמה כוסות והשתגעת לגמרי, אבא שלי היה שותה חביות שלמות ולא היה עושה שטויות, אני לא באה לשיכור כמון.. השליחים חזרו אל המלך ובפיהם המסר, וושתי הוצאה להורג.

אבל מה הייתה האמת, למה היא לא הגיעה אל פרעה?, אומרים חז"ל, בא גבריאל וצימח לה זנב. היא פשוט התביישה לבוא עם הזנב, ולכן היא שלחה את המסר החצוף.

ללמדך, כשאדם נתקל באיזושהי התנהגות מוזרה של הזולת, שבתחילה מכעיסה אותו ומקוממת אותו, והוא מבקש להגיב בהתאם ובהקדם, יש עליו לברר בשה"כ, מהו ה"זנב", מהי המצוקה שעומדת מאחורי השני שגורמת לו כך להתנהג.

כי אדם שהוא שמח ומאושר וטוב לו בלב אינו פוגע בשני, אלא מחייך אליו, מאיר לו פנים.

צבי, אני מבין שאתה אומר לי כך, מחמת שראית

בבחרותי למדתי בחברותא עם אברך ת"ח מוכשר, שכשרונו ומרצו העמידו אותו בעסקנות ציבורית, והנה בוקר אחד בסיום הלימוד, שיתפתי אותו ביסוד הזה שנתחזר אצלי, כי אי"צ להיפגע ממעשה הזולת, אלא בסך הכל לברר, מהי המצוקה שממנה נובעת הפגיעה.

האברך אמר לי בתגובה, צבי, אני מבין שאתה אומר לי כך, מחמת שראית את מה שקרה עימי לפני שעה קלה.

לפני שעות אחדות תליתי מודעות התרמה לעניין חשוב שאני עוסק בו כאן אצלכם בישיבה, והנה בדרך לביהמ"ד, כשאני עובר ע"י לוח המודעות, ניגש אלי בחור שאני מעריך אותו, ובייש אותי על תוכנם, כאשר הוא מזלזל בכל המיזם, לא הגבתי על דבריו, אבל את האמת אומר לך אני ממש כאוב ופגוע, וכבר שעה אני לא מרוכז, וחושב לעצמי, מה יש במעשי שגורמים לבחור הזה כך לבייש אותי, חשתי פגיעה עמוקה. אך כעת אם אכן דבריך צודקים שהתנהגות כזו מעידה על מצוקה, הבה ונברר מהי המצוקה שבה הוא נמצא.

בסייעתא דשמיא מיוחדת, ממש זמן קצר לאחר מכן, נודע לי כי אכן הבחור מסתיר התמודדות לא פשוטה שהתרגשה עליו ממש לאחרונה, וראיתי שאכן לתועלת העניין ראוי לערב את האברך ההוא הפגוע שביכולתו לסייע לו, ובעצה אחת קראנו לבחור, בחיך ונועם, שאלנו אותו: יענקל'ה יקירנו, אנחנו בטוחים כי אתה לא תבוא ותבייש כך אברך סתם, אם עשית מעשה שכזה אות הוא שמשוהו יושב לך על הלב, אנא ספר לנו, אנחנו מביטיחים לך את מלוא העזרה.

הבחור היה המום ומופתע, והוא שאל מייד, מהיכן אתם יודעים?,

"הנה ימים באים..."

כי אם לנשמע את דברי ה'...

עמוד היומי תלמוד בבלי

הרב **מנחם דריימן** שליט"א
עברית
שלוחה 3<1<5

רבי **אריה זילברשטיין** שליט"א
עברית
שלוחה 1<1<5

הרב **עמרם בינעט** שליט"א
אידיש
שלוחה 2<5

רבי **דוד הופשטטר** שליט"א
אנגלית
שלוחה 1<3<5

הרב **ירמיהו לעסין** שליט"א
אנגלית
שלוחה 2<3<5

רבי **מאיר ערערא** שליט"א
צרפתית
שלוחה 5<5

הרב **שלמה סטרו** שליט"א
ספרדית
שלוחה 4<5

הרב **דוד בוק** שליט"א
עברית עם "ביאורי תוספות"
שלוחה 3<2<1<5

הרב **עובדיה טלגם** שליט"א
ספרדית
שלוחה

הרב **אליהו שור** שליט"א
נושאים מיוחדים בעמוד היומי
עברית שלוחה 4<1<5
אידיש שלוחה 2<2<5

חדש

Dirshu
 דירשן די' רעזון
 קרוי עלטענדיג לעבן
 רעזונה ליטורגישע עצה

קו השיעורים של 'דרשו'

***4992**

077-2222666

www.Dirshu.co.il

הדף היומי בהלכה

רבי אריה זילברשטיין שליט"א
 עברית - שיעור מקוצר+מורחב
 שלוחה ו<1<1/2

רבי אפרים סגל שליט"א
 עברית+אידיש
 שלוחה ו<2<1/2

רבי מרדכי שלמה פרוינד שליט"א
 אידיש
 שלוחה ו<3

הרב עדיאל אלון שליט"א
 שאלות אקטואליות בדף היומי בהלכה
 שלוחה ו<9

הדף היומי בתלמוד ירושלמי

הרב אליהו אורנשטיין שליט"א
 עברית
 שלוחה ו<4<8

הרב שמואל בקר שליט"א
 עברית
 שלוחה ו<3<8

הרב עמרם בינעט שליט"א
 אידיש
 שלוחה ו<2<8

הדף היומי תלמוד בבלי

הרב אפרים סגל שליט"א
 עברית + אידיש
 שלוחה ו<3/4<2

הרב אליהו אורנשטיין שליט"א
 עברית - שיעור מקוצר
 שלוחה ו<1<2

הרב מאיר שפרכר שליט"א
 עברית - שיעור מורחב
 שלוחה ו<2<2

הרב אברהם פוקס שליט"א
 דקה מתוקה על הדף היומי
 שלוחה ו<2<5

יום אחד אחד הבחורים שואל אותי האם הוא יהיה איתי בגן עדן? שאלתי אותו למה אתה חושב כך? אז הוא ענה: אני משתדל לבוא לשיעורים וגם מתפלל.. אז אמרתי זה לא מספיק.. אז שאל אם אני אלך לישיבה אהיה איתך בגן עדן? נו כאן כבר שתקתי.. מה אענה לו.....

הרב ישראל דחבש פעיל 'אחינו', על סגולת 'אור' התורה שמשיבה לב בנים אל אביהם שבשמים

אלעזר גולדברג

לקראת חג הפורים שוחחנו עם הפעיל הותיק הרב ישראל דחבש שמספר לנו מנסיונו רב השנים על הסגולה המיוחדת שיש בתורה שגורמת לנערים רחוקים מתורה ומצוות, להידבק אל התורה בכוחות על אנושיים.

תחילה, פותח הרב דחבש את דבריו, אנו צריכים לדעת שבתורה אכן יש סגולה רוחנית שאין לנו אפילו יכולת להבין אותה. על הפסוק שאנו קוראים בפורים במגילת אסתר: 'ליהודים היתה אורה ושמחה', דרשו חכמים: 'אורה' - זו תורה. בתורה יש 'אור' מיוחד וכל יהודי באשר הוא, כאשר הוא לומד ברצינות כדי להבין ולדעת את דברי התורה, הטעם המיוחד של התורה נכנס בעצמותו עד שהוא אינו מסוגל לעזוב אותה. יהודי שלומד כך, גם אם הוא רחוק מאוד משמירת המצוות, ישוב אל הדרך הנכונה בעקבות לימוד התורה! יש לי על כך 'קבלות' רבות ואשתף כעת על אחת מהן.

היה אצלנו ב'מדרשיה' נער בן 17 שהגיע מבית רחוק רחוק מאוד מתורה ומצוות, הוריו הינם קרי מזג, מקורבים לקהילות רפורמיות רח"ל, ומטבע הדברים הם התנגדו לכך שהבן שלהם 'נתפס' אצלנו ואינו מוכן לעזוב את ה'מדרשיה'. הם ניסו בכל מיני תחבולות לגרום לו לעזוב אך לא עלתה בידם.

יום אחד הודיע האב לבנו שאוסר עליו לבוא ל'מדרשיה', בגלל ש'מטיפים' בה ללכת לישיבה, אבל הבן לא היה מסוגל לעמוד בפני הגזירה, הוא נמשך אל ה'אור' של התורה כמגנט והיה בורח בדרך לא דרך מבית הספר ומגיע ללמוד אצלנו בבית המדרש עד שעה מאוחרת בערב... כשנודע להנהלת בית הספר על ההיעלמות שלו ועל כך שאינו מתעניין בחומר הלימודי בכיתתו, הם חשבו שהוא הולך ומתדרדר לפעילות עבריינית כלשהי ולכן הם יצרו קשר עם ההורים וביקשו שיבואו ללבן את העניין מול ההנהלה.

לאחר חקירה ודרישה נודע להורים להיכן הצעיר בורח והם התרגזו מאוד, הם התריעו בפניו שאם ילך עוד פעם אחת ל'מדרשיה', הם יעבירו אותו לפנימייה סגורה ומשם כבר לא יוכל לברוח... הצעיר חשש מאוד מהוריו ופנה אלי בבקשת עזרה: כבוד הרב, מה עלי לעשות בכזה מצב? אני לא מסוגל לעזוב את לימוד התורה, אך גם פוחד מאוד מהוריי. אמרתי לו שאני לא יכול להגיד לו להמרות את פי הוריו בגלוי, אבל אני לא אוסר על אף אחד להיכנס לבית המדרש. אם חשבת שבוזה תם העניין, התבדיתי מהר מאוד. הצעיר התעקש

למצוא תחבולה שתאפשר לו לבוא ללמוד אצלנו, ללא ידיעת הוריו. מאחר שהיה לו חדר פרטי בביתו, הוא ביקש מאחיו הצעיר שיחליף איתו את החדר, הוא ישן בחדר של אחיו ואחיו ישן בחדר שלו. כאשר האח הצעיר כיבה את האור והלך לישון, הוא חמק מן הבית והגיע ללמוד אצלנו עד 12 בלילה. ההורים שהיו בודקים אם הוא שוב ברח להם, ראו שהאור מכובה ומישהו ישן במיטתו, הם חשבו שהוא כבר הלך לישון... אך גם התחבולה הזו התגלתה בסוף והאב מימש את אימויו ושלח אותו לפנימייה שממוקמת ביישוב מרוחק ושומם, שם הוא שהה במשך מספר חודשים. אך גם בזאת לא תם העניין...

כבר ביום הראשון לשהותו בפנימייה, התקשר אלי הצעיר ומבקש שאמסור את השיעור לאוזניו בשיחת טלפון, כך הוא יזכה להשתתף מרחוק בשיעור גמרא מדי יום. נענית לו ברצון ובשמחה ואנו אכן עושים כך, הוא מתקשר ואני מניח את הטלפון במצב 'רמקול' על השולחן והוא משתתף בצורה פעילה יחד עם כל חברת הלומדים ב'מדרשיה'.

לאחרונה הוא החליט שהגיע העת 'לחוש' את בית המדרש מקרוב. הוא ניגש למנהל הפנימייה וטען בפניו שהוא מוכרח לשוב הביתה כי שכח שם את התפילין שלו ואינו יכול להתפלל שחרית ללא תפילין. המנהל שקל את הדברים ולבסוף אישר לו לנסוע לביתו על מנת לשוב עוד

באותו יום לפנימיה. כמובן שהוא לא שב אל בית הוריו, אלא למקום בו הוא הרגיש 'בבית' - לבית המדרש. הוא ישב ולמד איתנו בהתרגשות שעות רבות עד שנאלץ להיפרד בדמעות ולשוב לפנימיה. לפני מספר שבועות מצא תחבולות נוספות לבוא ללמוד בבית מדרש והפעם הוא בחר ללכת לשבות בישיבה קדושה, כדי לעלות שלב בלימוד הגמרא. הוא הגיש להנהלת המוסד בקשה לצאת לסוף שבוע מיום חמישי עד ראשון, בטענה שנקבע לו מבדק רפואי ביום חמישי ומאחר שכבר יהיה במרכז הארץ בחמישי בערב, ילך לשבות בבית הוריו וישוב לאחר השבת. למוותר לציין שהוא לא הופיע לא בפני רופא וגם לא בבית הוריו שבמודיעין, אלא נסע למקום בו יקבל רפואה לנפשו הצמאה שם הוא שבת יחד עם בחורים בני גילו, בעלי תשובה שעוסקים בלימוד הגמרא יומם ולילה בשמחה ובאושר. הסיפור הזה, כמו סיפורים נוספים דומים שהיו בעבר, מלמד אותנו על עוצמתה של התורה הקדושה וזה גורם לי להתפעל בכל פעם מחדש! הרי לצעיר הזה היו כל מנעמי העולם הזה, הוא היה מוצלח

בחברה, לא היה חסר לו כסף כדי לרכוש לעצמו השכלה ומקצוע, כבוד ומעמד, אבל ברגע שנחשף להנאה הרוחנית שיש בלימוד גמרא, הוא החליט לעזוב את כל ההנאות שהעולם הזה הציע לו ונדבק כמו 'מגנט' אל התורה.

האם יש עוד דבר בעולם שיש לו כוח כזה להניע בן אדם להפוך את חייו לגמרי? אני כבר יודע את התשובה - אין ולא יהיה כוח כזה כמו הסגולה הקיימת בתורה הקדושה!

ונסיים בסיפור מעניין. יום אחד במדרשה אחד הבחורים שואל אותי האם הוא יהיה איתי בגן עדן? שאלתי אותו למה אתה חושב כך? אז הוא ענה: אני משתדל לבוא לשיעורים וגם מתפלל. אמרתי לו ומה עם הסמארטפון? ובית ספר חילוני? אז הוא אמר לי אני עושה כל מה שאני יכול, אז אמרתי זה לא מספיק.. אז שאל אם אני אלך לישיבה אהיה איתך בגן עדן? נו כאן כבר שתקת.. מה אענה לו...

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

המשך מעמוד 15 | הרב צבי גטקר

רצון מלפניך שלא אכשל בדבר הלכה בענייני ממנות ולשוה"ר, ולא התפתה אחרי ניסיונות וכו'. מדוע נתקן התפילה בצורה כזו, שקודם הלימוד אנחנו מבקשים יהי רצון, וטרם היציאה לשוק איננו מבקשים יהי רצון שלא נכשל אלא רק מודים על הלימוד.

אלא אמר הרב שך לתלמידיו, האמת היא כי אין לך יהי"ר שלא אכשל, יותר מתפילת מודים אנחנו לפניך ששמת חלקנו מיושבי ביהמ"ד.

כי אדם שיוצא מבית המדרש, בתחושה עמוקה של אושר עילאי, 'מודים אנחנו לפניך', הוא לא נכשל, לא בלשוה"ר, ולא בגזל, ולא בשאר הניסיונות שמזמן השוק, כי הוא הרי מאושר!, הוא שמח!. כל הניסיונות והפיתויים, עוברים על ידו או לנגד עיניו, ולא עושים עליו רושם. טוב לו, ומה לו לשלוח יד במזון חברי, אני מלא וגדוש, אני מקבל שכר והם האחרים לא מקבלים שכר, מה לי להתפעל ממעשיהם הנלוזים?.

לפי"ז הוסיף הרב קלוזנר, כך ניתן לבאר את הסיבה שבסיום התפילה רגע לפני שאנחנו יוצאים החוצה מבית המדרש הקדוש לרחובה החולי של העיר, אנחנו נעצרים ואומרים בשמחה: 'עלינו לשבח לאדון הכל', שהרי בתחושה זו, אנו יוצאים לרחוב מוגנים מכל תקלה וכשלון.

נפש כי תחטא, החיסון לנפש הוא, שמחה ורוממות רוח, הטוב לבב שמרום את רוחנו ונפשנו מעל כל תקלה ומכשול.

כדבריו המפורסמים של רבי אהרון הגדול מקרלין, אין בתורה מצוות עשה להיות בשמחה, או לא תעשה להיות עצב, אבל בשמחה אדם מסוגל ויכול לקיים את כל מצוות העשה, וכן להיפך.

לא רק בימים אלו, אלא אגאנץ יאר, כל השנה - פריילאך!! שמחה וטוב לב.

(לתגובות והארות 10dirshu@gmail.com)

ענינו שנינו יחד, איננו יודעים דבר משמועות שמתרוצצות חלילה, אל תחשוש שמדברים מאחורי גבך משהו, בסך הכל, הגענו מעצמנו למסקנא שבחור ישיבה שיושב ולומד לא אמור לפגוע כך בזולתו, וודאי לא באברך שמבוגר ממנו בכמה שנים, ואם כך התנהגת יש לזה סיבה, ואכן נודע לנו ע"י פלוני כי כך הם פני הדברים.. הבחור שנרגע והבין כי איש עדיין לא יודע את סודו, פתח את סגור ליבו, והעסקן שהיה איש חסד נפלא, כמובן תיכף הבטיח לעזור לו, והסביר לו כמה חבל שהוא לא סיפר לאף אחד מאנשי הצוות בישיבה את המתחולל בליבו. זו לא בושה לקבל עזרה, אמר לו, אבל אם לא מקבלים עזרה מתביישים בכך שמביישים אחרים!.. מאז שוב ושוב, במשך השנים חוותי וראיתי, כמו שכל אחד שמתבונן יראה, כי מי שהוא מאושר ובמצב רוח מרומם, הוא לא נפגע ולא פוגע, לא כועס ולא מכעיס. ולכן תמיד כדאי לעצור מלהגיב, ולחפש בסבלנות את הסיבה שממנה באה ההתנהגות המכאיבה, את אותו ה"זנב" שמפריע לו, והוא בעצם העומד מאחורי המעשה שפגע בי.

מדוע מסיימים את התפילה בעלינו לשבח

הגאון רבי טוב"י משה קלוזנר שליט"א, הקשה מדוע מסיימים את התפילה בעלינו לשבח, לכאורה היה ראוי אולי לפתוח את התפילה בעלינו לשבח במקום אשרי למשל.

ותירץ עפ"י דבריו של מרן בעל האבי עזרי, הנה מבואר בהלכה כי ישנה חובה על כל לומד להתפלל טרם לימודו ואחרי הלימוד, חשבתם פעם שאל מרן הרב שך את תלמידיו, מדוע נתקנה תפילת מודים אנחנו לפניך אחרי הלימוד?, הלא לכאורה יהודי שתיכף אחרי תפילת שחרית ניגש ללימוד של כמה שעות, ולאחריו הולך לעסקיו, היה ראוי שבטרם יפתח את הגמ' יגיד וישבח, מודים אנחנו לפניך ששמת חלקנו מיושבי ביהמ"ד, ולאחר הלימוד טרם יצא לעסקיו יתחנן ויבקש: יהיה

הוא רוצה לקפוץ ולזעוק תיבות אלו עד לב השמיים, רגשות האהבה הגדולה שהוא חש כלפי הקב"ה אינן עוצרות בעדו וליבו האוהב מבקש לסחוף אחריו את הגוף הגשמי ולרקוד מרוב שמחה ואהבה 'ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים...' , אלא שאז מגיע השכל ולוחש לו...

ארבע כוסות כנגד ארבע מיני ישועות...

הרב ישראל ליוש

חָיִב אֵינְשׁ לְבִסְנֵימִי בְּפִנְיָא עַד דְּלֹא יָדַע בֵּין בְּרוּךְ מְרַדְכִי לְאֶרֶר הַמֶּן

(מגילה ז ב)

הצורך לבאר מאמר זה, הרי זועק מאליו, מדוע צריך לאבד את השפיות בפורים עד כדי בלבול כה גדול בין 'ארור המן' ל'ברוך מרדכי'? הרי השכל הוא מפקדו של האדם והוא אשר מורה לו מה לעשות וכיצד לפעול, ומעולם מחונכים אנו להמליך את השכל, ליישרו ולפעול על פיו, והנה בפורים מורים לנו חז"ל להתבשם ביין עד כדי אבדן השכל, וכי על פי מה נפעל, אם הדי היין ישבשו את מערכות המוח והשכל?

הגאון רבי יצחק פנחס גולדווסר שליט"א ביאר זאת עפ"י הפשט ועפ"י הדרש. נחל בפשט, ונקדים תיאור מסדר יומו של בן ישיבה, הנה הוא למד סדר מוסר לפני תפילת ערבית בדבקות עצומה. הוא למד על אהבת ה"ת" והשיב את הדברים אל לבו, והם גרמו לו להתבונן בחסדים הגדולים שעשה עמו הבורא יתברך, הן הוא זכה להיוולד כאדם, ולא עוד אחד בין מיליארדי בני האדם המצויים עלי אדמות, אלא כיהודי, בחיר האנושות, בן לעם הנבחר מכל העמים, ולא זו בלבד, אלא שבין היהודים נמנה הוא על לומדי התורה הקדושה, בני הישיבות נזר הבריאה ותפארתה... מחשבות אלו גרמו לו לשמחה אדירה והגבירו את אהבתו העצומה לבורא ית'... והנה מתוך הרהורים נשגבים אלו נגש הוא לתפילת ערבית ומגיע אל 'אהבת עולם... ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים...' והוא רוצה לקפוץ ולזעוק תיבות אלו עד לב השמיים, רגשות האהבה הגדולה שהוא חש כלפי הקב"ה אינן עוצרות בעדו וליבו האוהב מבקש לסחוף אחריו את הגוף הגשמי ולרקוד מרוב שמחה ואהבה 'ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים...' , אלא שאז מגיע השכל ולוחש לו: "בחור יקר! אני מבין שאתה מתרגש מאוד... אני יודע שאהבתך העצומה לקב"ה פורצת כל גבול, אבל אם תתנהג כפי שאתה מרגיש, זה לא יראה טוב, אנשים יאמרו עליך שדעתך השתבשה... מה יום מיומיים? הרי גם אתמול אמרת 'אהבת עולם...' וגם מחר תאמר זאת, מה קרה לך?... תירגע מעט, אומר לו השכל, תחזור לגבולות השפיות, תכוון טוב ב'אהבת עולם' אבל אל תשתולל..."

נמצא, שהשכל, למרות היותו חשוב ומוביל, פעמים הוא גם מגביל, הוא תוחם את התנהגותנו בגבולות השפיות ומשתיק את רגשות

הלב הגואה ומתרגש...

השכל יודע היטיב להבדיל בין 'ארור המן' ל'ברוך מרדכי', אך בפורים אנו מצווים לשמוח בשמחה יתירה ללא מגבלות השכל, להתרגש באמת, לפזז ולרקד בכל עוז, מבלי שהשכל יגביל אותנו וייעץ לנו להישאר נורמליים, הפעם מותר לנו לשמוח ולצהול כרצון הלב ולא כהדרת השכל, זהו 'עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', כי בשמחת פורים אנחנו פחות מתחשבים בשכל המבדיל בין ארור לברוך, והשמחה פורצת את כל הגבולות.

גם במחייית עמלק הראשונה בעולם, נפרצו גבולות השכל. עשיו הוא עמלק מעכב את קבורת יעקב, והנה חושים בן דן החרש שאינו מבין את פשר העיכוב וכואב את חילול כבודו של הסבא הקדוש, עורף את ראשו של עשיו - עמלק ובזאת באה לתומה פרשת חילול כבוד המת, ויעקב אבינו נקבר כראוי לכבודו בחלקת אבותיו.

איש מבין בניו ונכדיו של יעקב, לא חשב לפתור את הבעיה בצורה כזו, כי השכל שלהם הגביל אותם והציע להם רעיונות שפויים אחרים, כגון הבאת שטר המכירה ועוד, אך חושים בן דן החרש, שכנו וידידו של השוטה, אינו מוגבל בגבולות השכל, הוא פועל כפי רגשות ליבו הכואב את ביזוי כבוד הסב, והלב אומר לו תעשה הכל כדי למנוע את הביזוי, אפילו דבר כה לא שפוי, כמו עריפת ראשו של עשיו...

מכן יתחרט שגילה הלם...

פעם, בפורים כאשר תלמידי עמדו סביבו, סימן בידו על כולם, ואמר "כולך יפה רעייתי..." והמשיך וסימן על הסבא מקלם ז"ע, ואמר: "ומום אין בך..."

שלושים יום קודם חג הפסח, בסעודת פורים, כבר נהג הגאון רבי שמשון פינקוס זצ"ל לשנות ארבע כוסות, אלא שאותם לא היה שותה כנגד ד' לשונות של גאולה, אלא כנגד ד' מיני ישועה: רפואה, פרנסה, תורה וזרע של קיימא.

לפני הכוס הראשונה, כוס ה'רפואה', היה מכריז: "אנו מבקשים מהקב"ה שבזכות כוס זו ישלח רפואה שלמה לכל חולי ישראל!" מזג כוסות יין לכל הציבור, הכריז "לחיים...!", והציבור היה מוסר לו שמות של חולים לרפואה.

כוס שניה, כוס ה'פרנסה'! כוסות נמזגו, "אנחנו מבקשים מהקב"ה שבזכות הכוס השנייה ישלח פרנסה ברווח לכל עם ישראל!" הכריז ר' שמשון בשמחה ובגילופין... הציבור החל לשיר בדבקות שירים על פרנסה, "הי החודש הזה... והוא ישלח במעשה ידיו ברכה והצלחה..." כשהגיעו לכוס השלישית, כוס ה'תורה', שוב הכריז רבי שמשון: "אנו מבקשים מהקב"ה שיפתח ליבנו בתורתו..." ודרש דרשה נלהבת על 'תורה', בירך 'לחיים' ושתה יחד עם הציבור הקדוש כוס שלישית, ושרו שירי תורה בהתלהבות ובדבקות.

הכוס הרביעית נמזגה, רבי שמשון הכריז בקול גדול: "זה הכוס המיוחדת לאלו שעדיין לא נפקדו בזרע של קיימא, ובזכות כוס זו יפקדו בזאת השנה..." הוא מזג כוסות לכל הציבור, והם היו מוסרים לו שמות של הזקוקים לזרע של קיימא, ושרו ברגש ובהתעלות 'זרעא חיא וקיימא...'

לאחר שתיית כל הארבע כוסות, הכריז רבי שמשון בקול גדול: "רבות! אבקש כעת רגע של רצינות! שכל אחד ישכח מכל הבקשות האישיות שלו ויבקש רק על שכינתא בגלותא, נשתה כוס חמישית שהוא כנגד 'והבאתי'..." רבי שמשון פרץ בבכי וזעק: "שכינה... שכינה... שכינה...! אף אחד לא מבקש עלייך, כל אחד דואג לעצמו ואותך שוכחים... רבש"ע, מה יש לנו כשהשכינה רחוקה מאיתנו?" וכך היה רבי שמשון חוזר פעמים רבות ומחזק את הציבור לוותר על הרצונות האישיים ולבקש רק על גלות השכינה, שיתגלה כבוד ה' ונראה במהרה בשוב ה' ציון בגאולה השלמה אמון!

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריייה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעי"נ הרה"ח **בנימין ב"ר דוד צבי רוזנטל** זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

הרבי מסאטמר ענה לו: "לא רק שלא אחדל מהתלהבותי בתפילה, אלא שאילו הייתי יודע שגם המן בכבודו ובעצמו ישהה באסיפה זו יחד איתנו וינסה לקררני בתפילתי, הייתי מביא עמי גם את הגראגער (- רעשן) הכבד כדי למחות את שמו ולאבד את קרירותו המקולקלת!..."

מחיית עמלק מזווית אקטואלית - מעשה בפרשה

מאת: הרב אליהו שור

השי"ת מצווה אותנו בציווי נצחי: "זכור את אשר עשה לך עמלק!" מה עשה עמלק? ומה עולל שככה הגעתו? כשהדברים מגיעים עד כדי כך שנצטוונו להכרית את זרעו ואת שמו עד סוף כל הדורות!! התשובה היא: אשר קרך!!!

כמו שידוע שעמלק לא בא אלא לקרר את האמבטיה הרותחת. שכן מקודם להתקפותיו המתועבות רעדו כל אומות העולם רעידה עצומה מעם ישראל לנוכח ניסי ה' ונפלאותיו שעשה להם. בראותו זאת, שם לו עמלק למטרה לקרר את האמבטיה הרותחת. כשמלחמתו בעם ישראל לא היתה רק בעצם פעולת המלחמה שהיתה פעולה פראית וברברית לכשעצמה. אלא עומק רוע נוסף היתה טמונה במלחמתו זו, בכך שכל מטרתו במלחמתו בעם ישראל לא היתה על שטח, טריטוריה או ערך אחר, אחר שלבני ישראל לא היתה כזאת בימים האלו, אלא אך ורק לקרר!!! לקרר את פחד האומות לבל יראו מד'! לקרר את הרעדה שאחזה בהם מעם בני ישראל! ולקרר את עם בני ישראל מיראת ד'!

בשכך: עמלק שהוא היצר הרע יסכים שיהודי יניח תפילין, אבל שלא יעשה זאת עם ברען יהודי! עמלק גם יסכים שיהודי ישמע שיחות מוסר והתעוררות בכל עת ובכל מצוא, אבל הוא שם דגש על כך שיצא ידי חובתו בשמיעתם בלבד, ולא יעורר את ליבו להסיק מסקנות מעשיות לעלייה בתורה ויראת שמים. עמלק אף מסכים שיהודי ישב וילמד תורה כל ימי חייו, ובלבד שיעשה זאת בלי ה'ברען' וה'לעבעדיגקייט' שמאפיינים את לומדי התורה המאושרים.

כזה הוא עמלק! וכזה עלינו להיבאק מולו!

"דע את האויב!" אמרו חכמינו. ואויבינו עמלק, אויב מלא רוע, כל מטרתו אינו אלא בקירור וגימוד ערכי ה' ותורתו לכדי פעולות מעשיות בלבד, בלא לעשותם עם ההתלהבות והשמחה שבמצוות ה' ותורתו.

מצוה בהתלהבות = מחיית עמלק

כפי שמסופר על הרה"ק רבי יואל מסאטמר זי"ע שכבר בעת היותו רך בשנים היתה ידועה התלהבותו והתעלותו בשעת קיום רצון ה' ומצוותיו. ופעם בעת שאביו הרה"ק הקדושת יו"ט זי"ע הצטרך לנסוע לעיר אחרת לכמה ימים עקב אסיפת רבנים מסויימת, צירפו

אליו לנסיעתו.

בשהותו במקום התפלל רבי יואל בדיוק כמו שהתפלל בעירו, עם כל ההתלהבות והברען, מלווה בתנועות ידיים אופייניות. אולם רב מסוים שהדבר לא מצא חן בעיניו הלך ולחש באוזניו: "בחורצ'יק, פורים עדיין איננו מתקרב..." כאומר: "מה לך מתלהב ועושה תנועות ידיים משונות שמתאימות יותר לימי הפורים, התפלל בשקט כמו בחור נורמלי בלא לעורר מהומות מיותרות!"

הרבי מסאטמר בשנינותו הנודעת כבר בקטנותו ענה לו בין רגע: "לא רק שאחדל מהתלהבותי בתפילה כלל, אלא שאילו הייתי יודע שגם המן בכבודו ובעצמו ישהה באסיפה זו יחד איתנו וינסה לקררני בתפילתי, הייתי מביא עמי גם את הגראגער (- רעשן) הכבד כדי למחות את שמו ולאבד את קרירותו המקולקלת!..."

שכן המן הרשע, עם יחוסו המרשים מזרע אגג ועמלק, פעל אף הוא באותם שיטות ולשם אותה מטרה: לקרר את ליבות ישראל והתלהבותם לעשות נחת רוח לבוראם שבשמים!

על כן בימים אלו שסגולתם למחיית עמלק נודעת, שומה עלינו לעורר ולהתעורר לעשות את כל מעשינו ופעולותינו בעשיית המצוות מתוך ברען וחיות אמיתית, כמו גם מתוך שמחת הלב פנימית וחיצונית על גודל זכותינו להיות בניו של מקום ולקיים את מצוותיו.

כוונה במצוות למחיית עמלק

כשאף בדורותינו אנו, יכולים אנו לקיים את מצוות מחיית עמלק

פניני מצוה

מצות מחיית עמלק

המצוה: שנצטוונו להכרית זרעו של עמלק ולאבד זכרו מן העולם, זכר ונקבה, גדול וקטן!

וכשאנו עומדים בשבת פרשת זכור, שנקבעה שבת זו בסמיכות לחג הפורים, באשר את חג הפורים אנו חוגגים לזכר מפלתו של אותו צורך, בן אחר בן לאגג ולעמלק, שלא שקט על שמריו וניסה לדבוק בדרכי אבותיו המתועבים, ולהשמיד, להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים. וד' אלוקינו הפר את עצתו ואת זממו, והפך את הקערה על פיה, כשאותו תלו על העץ, ואילו אנו ובנינו ובני בנינו ניצלנו ממוזימתו לחיי החיים בהידבקות באמונת אומן בקל ברוך הוא, הזמן גרמא לעסוק במצוה זו.

הטעם: כל המיצר לישראל שנוא אצל ד' יתברך בתכלית השנאה! כשהקב"ה פורש את כנפיו על בנו בכורו ישראל ושומרו ומגינו מכל תוקפיו ושונאיו. כשלקח לא רק המפר את דבר ד' שנוא לפניו ביותר. כי אם גם, או אולי בעיקר המצר לעמו ישראל, שנוא לפניו בתכלית השנאה!

והוא שנוא לפניו עד כדי כך שהקב"ה מצוונו להכרית זרעו וזכרו מכל וכל, יותר מכל העמים שהרעו לישראל. ועובדא זו היא בשל כך שהוא הגדיל לעשות הרע, כשלא רק שהצר לישראל בלבד, אלא שהוא קירר את האמבטיה הרוחנית, באותתו לשאר העמים והאומות ששמעו ונגרזו מעם בני ישראל בצאתם ממצרים, שאפשר להילחם בהם ולהפיל בהם חללים. לכן אף הוא מידה כנגד מידה מתועב ביותר, ובאשר הוא הגדיל עשות הרע, אף שנאתו כלפיו גדולה וחזקה. עד כדי כך ש'אין שמו של הקב"ה ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק מן העולם!

ספרי היסוד שעוסקים במצוה זו: במקומות מפורזים בש"ס, וברמב"ם הלכות מלכים פרק ה'.

מצוה זו נוהגת: המצוה מוטלת על הציבור כולו. ובספר החינוך מציין: "ובאמת, כי גם על כל יחיד מישראל הזכרים מוטל החיוב להרגם ולאבדם מן העולם אם יש כוח בידם בכל מקום ובכל זמן, אם אולי ימצא אחד מכל זרעם!"

מהיחודיות במצוה זו: עומק ההכרתה שהוטלה על עמלק, כשאנו מצווים להכרית זרעו וזכרו עד השורש ובכל האופנים!

עצה טובה קמ"ל: לאור מצוה זו, וכשאנו רואים עד כמה המיצר לישראל שנוא לפני הקב"ה. עלינו להיזהר במשנה חשיבות לא לצער או להצר לישראל חברינו, שגם הוא בכלל כלל ישראל, כדי שלא לעורר חרון אף ח"ו, אלא אך להרבות אהבה, אחוה, שלום ורעות בישראל!

במלא ההידור, שכן בכל מצוה ומצוה שאיש יהודי מקיים כראוי, הרי הוא מקיים בכך מצות מחיית עמלק בהידור רב! אחר שאין לך מחיית עמלק גדולה יותר ממחיית מורשתו הרוחנית שתמציתה מלחמתו הכבירה בקיום המצוות. לכן כשיהודי עושה ההיפך ממעשה עמלק, ומקיים מצוות ה' בהידור ומתוך שמחה והתלהבות, הרי הוא מקיים בכך את מה שכתוב בתורה 'מחה תמחה את זכר עמלק' בכל הפרמטרים האפשריים.

כשיסוד זה מפורט בהרבה מספרי החסידות והמוסר, וביותר בספה"ק 'בית אהרן' להרה"ק רבי אהרן מקרלין זי"ע שכותב בלשונו הצחה: "כל איש ישראל, כל מה שהוא עושה, צריך לראות שבזו העשיה יתמחה הזכר של עמלק...". והוא מסיים בהבטחה: "וכאשר יהיה נזהר בזה... הרי בטוח אני אשר חיש מהר יהיו פטורים מכל הצרות...". הרי לך דברים כדורבנות עד כמה מחיית עמלק תלוי באופן קיום המצוות!

ימח שמו!

מסופר גם על אחד מנגי' הדעת שבירושלים ששמעוהו פעם צועק במקוה לפנות בוקר בפתע פתאום: "ימח שמו! ימח שמו!". הנוכחים במקום נבהלו גם נחפזו ואצו במהרה לבדוק מה קרה, "שמה מחבל צמא דם פרץ למקוה בקדרותא דצפרא" חשבו באימה. כשבבחה שאלו את החסיד "מה קרה? מה לקריאת 'ימח שמו' בבוקרו של יום רגיל?! וכי היטלר או סטאלין קמו לתחייה ח"ו?"

"לא ולא!" השיבם החסיד, "אלא שזכרתי עתה במילותיו הבהירות של הבית אהרן מקרלין זי"ע שבכל עשיה ועשיה שאדם עושה בעבודת ה' צריך לראות למחות את עמלק ולאבד את זכרו. והן עתה בעת קושרי את מנעלי על פי ההלכה, השמאלית קודם הימנית, קיימתי בכך מצוה נשגבה שבכוחה למחות את עמלק מן העולם.

לכן נזעקתי שאכן ימח שמו במהרה לעד ולנצח נצחים, לשמחת ליבם של כלל שלומי אמוני בני ישראל!" סיים החסיד. כשממנו נלמד עד כמה עלינו לכוון בעת שאנו מקיימים את מצוות ה' וציוויו, שאנו מוחים את עמלק בכך!

על כן עם ה' חזקו ונתחזקה לעבוד את ד' יתברך בכל כוחנו ומרצנו, ומתוך אמונה שלימה בו יתברך, שבכך אנו מוחים את עמלק שבכל דור ודור.

ונתחזקה גם שלא לשים ילבנו בנדיבים אשר שקר הבטחתם, ובריצה אחר הכסף וההבל (כפי שכבר אמרו המגידים ש'דולר' בגימטריא 'עמלק'. חושבנא דדין כחושבנא דדין. והוא פלאי!) אלא נקיים את כל מצוות ה' בחיות ובהתלהבות, וע"י כך נמחה את זכר עמלק ונאבדו כליל!

אין הכסא שלם

נסיים בסיפור נפלא.

"למה, למען ד' אין בביתך כסאות נורמליים כמו כל בן אדם רגיל?" תמה אחד מתלמידיו של רבי שלמה בלוך זצ"ל בפניו.

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

המשך בעמוד 29

אבל אז, פתאום נפתחה הדלת, ואל הבית התפרץ בעל המנגן הנודע, רבי אלתר יכנס זצ"ל, הגיטרה תלויה על כתפו, כובע פורימי על ראשו, ושירה שמחה וסוחפת על לשונו

הרב שלום יכנס מספר על הפרויקט המיוחד של אביו 'רבי אלתר' זצ"ל, בימי הפורים

להרקיד את הילדים ולשיר איתם. הוא סיפר לי כל פעם שיכולת ממש להרגיש ולמשש בידיים את השינוי באווירה שעשה הביקור הפורימי הזה בבתים הללו. "אני עצמי בתחילה היו לי רגשות מעורבים. עד אז היתה לי חזקה שאבא היה אוכל אצלי את סעודת הפורים. כמובן שחסרונו הורגש היטב בשולחן הפורים בבית. מאז שהתחיל את הפעילות הזאת הוא היה מגיע אלי ממש לפני השקיעה ליטול ידיים לסעודת היום. "אבל כששמעתי מהבן שלי עד כמה שהפעילות הזאת שימחה ועודדה את היתומים והאלמנות, הבנתי שזה לא יהיה נכון מצדי להצטער על כך. בבית שלי יש אבא ב"ה, אומנם סבא הגיע מאוחר, אבל בבתים אחרים אין אבא, ולהם צריכים לדאוג יותר. "מיותר לציין שאת כל זה הוא עשה בלי לקחת שקל אחד בודד. הוא לא ביקש ולא רצה לקבל כסף, זה היה נטו לשם שמים, כמו רוב הדברים האחרים שהוא עשה, שלא רצה לקבל עליהם כסף. הוא לא אהב כסף ולא העריך כסף, מבחינתו היכולת לשמח אנשים ולהנעים את יומם, היא מתנה מיוחדת שקיבל משמים והוא השתמש בה בחכמה רבה כדי להרוויח איתה כמה שיותר מצוות וזכויות.

אחד הימים הקשים בשנה בבתים בהם ישנם יתומים ואלמנות הוא יום הפורים. אם בכל ימות השנה מורגש היטב חסרונו של ראש המשפחה, כשמוגיע יום הפורים החיסרון מורגש שבעתיים. הילדים צריכים לצעוד לבדם לבית הכנסת עם התחפושות, הם צריכים לבקש מאנשים זרים שיעזרו להם לעקוב אחר קריאת המגילה, הם הולכים לפעמים לבדם אל המלמדים כדי לתת את משלוח המנות כשכל הילדים האחרים באים יחד עם אבא, ובסעודה נפקד האב ממקומו, בראש השולחן נשאר כסא ריק. אבל אז, בעיצומו של היום הקודר הזה, פתאום נפתחה הדלת, ואל הבית התפרץ בעל המנגן הנודע, רבי אלתר יכנס זצ"ל. הגיטרה תלויה על כתפו, כובע פורימי על ראשו, ושירה שמחה וסוחפת על לשונו.

זה היה דבר מדהים, מספר בנו הרב שלום יכנס. "אבא היה מקבל מארגון 'זה לזה' רשימה עם כתובות של אלמנות שיש להן ילדים קטנים בבית, והוא היה משתדל להספיק מספר מוכובד של ביקורים בבתיהן. לפעמים תיאמו איתן מראש, לפעמים היה זה בהפתעה גמורה, אבל הצד השווה שבהן הוא שהוא היה פורץ לתוך הבית, אוסף את כל הילדים מכל החדרים, מגדול ועד קטן, ומרקיד אותם, שר איתם, מארגן איתם מקהלה, כך במשך עשרים דקות ולפעמים אפילו חצי שעה. "הוא היה הופך את כל האווירה בבתים הללו. שמחה וניגונים, שר ורוקד, לא פעם באו גם השכנים והצטרפו, האווירה הקודרת נעלמה כלא היתה, ובמקומה באה לשכון בבית שמחה פורצת גבולות ובוקעת שערים. "בפורים דפרזים הוא היה מסתובב בבני ברק מכתובת לכתובת, ובפורים דמוקפין בירושלים. תחילה עשה את זה ברכבו שלו, אבל הוא התלונן שרק הניסיון למצוא חניה בכזה יום עמוס, תופס לו חלק נכבד מהיום והוא מספיק פחות כתובות בשל כך. "בארגון 'זה לזה' הבינו את הצורך, והעמידו לרשותו רכב עם נהג שבא לאסוף אותו מהבית, ולקח אותו מכתובת לכתובת, כך שבזמן שהנהג מחפש בחוץ חניה, אבא זצ"ל כבר היה בתוך בית האלמנה, משמח את היתומים ואת האלמנות, שר ורוקד. "הבן שלי היה מתלווה אליו", מספר הרב יכנס, "הוא היה עוזר לו

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

רוצים לקבל את 'לקראת שבת'
מדי שבוע ישירות למייל?
חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

איך נראה גוי שיכור?! מתנדנד עם הוודקה, צוחק צחוק חלול, אין צורך לתאר יותר מידי. אבל יהודי מגיע ל'גילופין' והוא מתחיל לברך את כל מי שמסביבו... "אחי היקר, ימלא השם כל משאלות לבך לטובה, בריאות פרנסה ונחת מהילדים, מהנכדים, חכה מה אתה בורח אני באמצע לברך אותך"...

מתחילים להתרגש בקול מהחג הקרב ובא...

מאת: מענדי ויזל

עוד כמה ימים זה מגיע... העולם לובש שמחה. רק לפני שבועיים היינו בשבת מברכים אדר, שבת שקלים והנה אנחנו כבר בפרשת זכור. בגני הילדים כבר שרים 'פורים בא פורים בא ואיתו שמחה רבה...' באוויר אנחנו פה ושם כבר רואים ילדים מעיפים 'שומים' קטנים על המדרכה... יורים קפצונים... מרגישים כבר באוויר את ריח הקברנה סובניון... הפטיט ורדו שהתיישן בחביות עץ אלון משנת 1952 אני סתם מקריא רנדומלית כיתוב מתווית של בקבוק יין יוקרתי כזה... טקסט אקסקלוסיבי בחתימתו של יין מדופלם (עדיף עם שם בעל צליל צרפתי) שיצדיק את המחיר המופרז. יין בעל גוף מלא המתנפץ לרסיסים קטנים בחיך המתלטף בעסיסיות בשרנית שמשתנה מבציר לבציר בארומה עשירה, טעם פירותי וסיזומת ארוכה ועגלגלה' אני עומד נדהם כל פעם מהתיאורים המיוחדים האלה.

בכל יהודי.

שמים לרגע בצד את התחפושת המאולצת של כל השנה ונחשפת הדמות האמיתית הכנה והמשוחררת.

פלאי פלאים.

איך נראה גוי שיכור?! מתנדנד עם הוודקה, צוחק צחוק חלול, כמו בהמה מהלכת על שתיים. לא צריך לתאר יותר מידי.

אבל יהודי מגיע ל'גילופין' והוא מתחיל לחבק את כל מי שמסביבו... "אח שלי היקר אני אוהב אותך אהבת נפש, ימלא השם כל משאלות לבך לטובה, בריאות פרנסה נחת מהילדים, מהנכדים, חכה מה אתה בורח אני באמצע לברך אותך... יש לך כמה שקלים לת"ת!?!... ליהודים הייתה אורה, אורה אורה ושמחה..."

והיו ריקודים עם ניגונים כמה שעות רצופות

מסופר על רבי לוי יצחק בנדר זצ"ל שפעם מישהו הזמין אותו להיות סנדק בברית, לפליאתו למה מזמין אותו הרי לא מכיר אותו בכלל, ענה לו היהודי שמצפה שנים רבות לזש"ק, ובפורים ביקש ברכה מרבי לוי יצחק שבירך אותו בכל לבו, ואכן אחרי פורים נפקד, ומרגיש שזה בזכות הברכה שלו. אני חייב לצטט כמה מילים מתוך תיאור מתוק של שמחת פורים בירושלים מספר 'מי שמואל':

בגיל שתיים עשרה התעקשתי להיות צ'יקאָבער

אני מכיר שכן שלי שאינו שותה מבקבוק יין ששווה פחות ממאה שקלים. זה המינימום, הוא לא מתבזבז על פחות מזה. אם ממש אין ברירה הוא שותה מהבקבוקים האלו שמוכרים ארבעה במאה או חמישה במאה...

אני לא זכיתי בכישרון המבינות' בינות יקרים. אולי עוד לא הגעתי לדרגה הזאת, יש לי עוד עבודה לעשות. בינתיים אני מסתכל בחוברת הדרכה לשיכורים בפרק שמסביר איך להתגבר על תחושת הבחילה העולה ברגע שאני רק פותח את הפקק של היין היבש הזה. כנראה זה כתוצאה מזה שבגיל שתיים עשרה התעקשתי להיות צ'יקאָבער ולשתות יין כמו גמל עם שלוש דבשות ואז להקיא את נשמתו בכל חדר בבית של אמא ושל סבתא ולקינוח גם בבית כנסת. אבל זה לא אומר שאני אוותר חלילה על המצווה המרגשת של 'חייב איניש לבסומי עד דלא ידע'.

צדיקים אמרו שה'עבודה' של פורים קשה יותר מה'עבודה' של יום כיפורים.

אז אני אסתום את האף ואשתה בכוח עוד כוס ועוד כוס לשם מצוות היום.

ואז כשזוכים ל'נכנס יין יצא סוד'. אה. נחשף האור האלוקי הטמון

דברי קודשו של מרן הגראי"ל שטיינמן זצ"ל כי סגולת היום כה גדולה ועצומה בזכות דבר אחד - משלוח מנות ומתנות לאביונים, שבזכות חיזוק האהבה בין איש לרעהו ביום זה, באות כל ההשפעות והסגולות.

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

מעלת ימי הפורים

מקובל מגדולי עולם כי מעלה עצומה בפורים להשכים בבוקר, ולהרבות בתפילה ובבקשה לפני ה' על כל אשר בליבו, ובפרט ע"י מזמור 'איילת השחר'.

רבי שמשון פינקוס זצ"ל היה נוהג לשתות ד' כוסות בפורים, שהן כנגד: רפואה, פרנסה, תורה, זש"ק. ובהגיע לכוס רביעי היה מכריז שזו כוס מיוחדת לאלו שעדיין לא נפקדו, וב"ה בזכותה יפקדו במהרה. והיה מוזג מהכוס הזו לאברכים עמלי תורה, וביקש מהם לשיר 'זרעא חייא וקיימא'.

כתב החת"ס בשם ה'שב יעקב' הלומד תורה בין מגילה של לילה לשל יום - הינו בן העולם הבא! (עלון טוב לחסות בה').

ונחתום בדברי קודשו של רבי א.ל. שטיינמן זצ"ל כי סגולת היום כה גדולה ועצומה בזכות דבר אחד - משלוח מנות ומתנות לאביונים, שבזכות חיזוק האהבה בין איש לרעהו ביום זה, באות כל ההשפעות והסגולות. שהשלום והאהבה בין איש לרעהו מביאים את כל הברכות לאדם! (עלון טוב לחסות בה').

מדוע אחשוורוש לא שילם למרדכי על שהציל אותו רק כתב זאת בספר הזיכרונות?

יש להקשות: מדוע אחשוורוש לא שילם למרדכי מיד, ואז לא היו צריכים לכתוב בספר דברי הימים, כך מקשה החיד"א בספרו "חומת אנך" (פרק מ"א בשם היערות דבש). ותירץ: שמרדכי ציווה לאסתר שלא תאמר לאחשוורוש בשמו, אבל אסתר ידעה שכל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, עשתה שלא כרצון מרדכי ואמרה למלך בשמו, אבל ביקשה ממנו שלא יגלה למרדכי שהוא יודע שזה בשם מרדכי, ולכן המלך לא יכל לשלם למרדכי מיד, והוצרכו לכתוב זאת בספר, כדי שבעתיד ישלמו למרדכי.

האם יש חובה לאכול בשר בהמה בסעודת פורים

אכילת בשר בפורים - המג"א (סי' תרצ"ו סקט"ו) מסתפק אם חובה לאכול בשר בהמה בסעודת פורים, מאחר ובפורים נאמר חיוב שמחה "ימי משתה ושמחה", א"כ חובה לאכול בשר כמו שמחת יו"ט, כדאמרו (פסחים ק"ט) דאין שמחה אלא בבשר ויין, או שנאמר שדווקא ביו"ט מצווה לאכול בשר, כי כשביהמ"ק היה קיים היו מקריבים קרבנות שלמים, ולכן גם עתה נוהגת השמחה "זכר למקדש", משא"כ בפורים, שנתקן בחו"ל על נס שבחו"ל, ולא היה ביהמ"ק קיים, אולי מלכתחילה לא נקבע חיוב שמחה בבשר. והרמב"ם (פ"ב מהל' מגילה ה"ו) כתב: כיצד חובת סעודה זו, שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה. וב'דברי משה' (ס"מ) כתב דמהשו"ע משמע שחובה לאכול בשר בפורים, דנפסק בשו"ע (תרצ"ו ס"ז) דאונן מותר בבשר בסעודת פורים, אף שתמיד אונן אסור בכך, משמע שאכילת בשר בפורים חובה. וכן פסק השו"ע שיש חיוב לאכול בשר, ורבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל כתב ב'שבט הלוי' (חלק י"סי" י"ח אות ג) כתב שאין חיוב, אבל מצוה יש. ולעניין האם יוצאים יד"ח באכילת בשר עוף, מובא במשנ"ב (סימן תרצ"ה הערה 3 בדרשו) שבשו"ת 'דברי יציב' כתב שבשר עוף אינו נקרא בשר, ובשו"ת 'רבבות אפרים' בשם הגר"מ פיינשטיין זצ"ל כתב שבסעודת פורים די בבשר עוף.

מנהג אכילת זרעונים בפורים

בשו"ת 'דברי יציב' (חלק ב' רצ"ז ו) כתב שמדברי הרמב"ם משמע שכל הירקות הם בכלל 'זרעונים', וסיים שייטכן שבמה שאנו נוהגים לאכול כרוב - מקיימים בזה את המנהג לאכול זרעונים. וב'מקור חיים' כתב שיש לאכול אורז, שהוא מאכל חשוב, וב'בן איש חי' (פר' תצווה) כתב שיש שנהגו לטגן 'מולייתא' בבשר וקטניות כזכר לאכילת הזרעונים של דניאל.

מתנות לאביונים

המשנ"ב (תרצ"ד ב) מביא בשם הפמ"ג דיוצא באוכל ובמעות, ובדיעבד, כתב הפמ"ג (שם) שיוצא גם בבגדים. וה"אור שמח" (פרק ב' ממגילה הט"ז) מביא שהרמב"ם כתב: מיני אוכלין ומעות, ובבגדים לא יצא אפ"ל בדיעבד.

אם שלח לחברו שיתן עבורו 'מתנות לאביונים' וביקשו שיתן הכסף משלו ואחר פורים ישלם לו - יצא (מועדי הגר"ח).

השולח משלוח מנות לאשתו - מסתבר שלא יצא, ואפ"ל אם אין לו למי לשלוח, כיון שאשתו כגופו - נחשב כאילו נותן לעצמו (מועדי הגר"ח ק.).

10 חידות מיוחדות לפרשת זכור ולפורים:

א. מדוע ציווה הקב"ה לנהוג עם עמלק במידת אכזריות ולמחות את שמו?

ב. עם מי התייעץ עמלק לפני שבא על ישראל?

ג. מה הקשר בין קין, עשיו, פרעה והמן?

ד. מי ממגילת אסתר נמשל בוז"ל לעוף שרצה להעניש את הים?

ה. מה הקשר בין מכירת יוסף לבין המן ואחשוורוש?

ו. מה סיפר המן לזרש אשתו על מה שאירע לו עם מרדכי, ומי דחף אותו אל ביתו?

ז. באיזה רחוב המן לא עבר כשלקח את מרדכי, ומדוע בתו של המן קפצה מראש הגג?

ח. היכן נרמז בחומש בראשית על מרדכי והמן?

ט. מה ענו היהודים להמן כשקרא 'ככה יעשה לאיש'?

י. איך ניסה המן לשכנע את אחשוורוש שלא יצטרך להרכיב את מרדכי על הסוס, ואת מי שלח אחשוורוש לוודא שהמן מקיים את דברו?

גלוי וידוע לפני מה שהוא עתיד לגזור על עמ"י מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד, כך מידה כנגד מידה - והמתה מאיש עד אשה.
• תשובה לחידה ב. איתא ב'מדרש אבא גוריון' עה"פ 'ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים' (שמות י"ז ח), מהיכן בא אמר רבי

• תשובה לחידה א. איתא בפסיקתא רבתי (פרשה י"ג): מה ראה הקב"ה לנהוג עם עמלק במידת אכזריות, שנא' 'תמחה את זכר עמלק' (דברים כ"ה י"ט) 'המתה מאיש עד אשה מעולל ועד יונק' (שמואל-א ט"ו ג), אמר הקב"ה: אקדים לו ממה שעתיד לעשות,

כשהגיעו לרחוב שהמן היה גר בו, התבייש המן ולא עבר בו. עמד שם ילד אחד ואמר: 'לא עברנו עדיין ברחוב זה', והיה עובר בו המן בעל כורחו. שמעה בתו קול מהומה ורעש, אמרה: אולי הם היהודים שיוצאים להיתלות. ומכיון שראתה שמרדכי הוא - השליכה עצמה מהגג ורצצה את מוחה.

• **תשובה לחידה ח.** בפרשת ויחי נאמר 'בנימן זאב יטרף בבוקר יאכל עד ולערב יחלק שלל', ואיתא בבראשית רבתי (שם) שפסוק זה מדבר על מרדכי, שטרף לאותו זאב - המן, שעל ידו נטרף, ואז 'בבוקר יאכל עד' - זהו מה שנאמר 'ויקח המן את הלבוש', ובבוקר היה אותו מעשה. וברש"י (שם) הוסיף, שהפסוק 'ולערב יחלק שלל' הולך על מרדכי ואסתר שהיו משבט בנימין. שאף בערב, כשתשקע שמשן של ישראל ע"י נבוכדנצר שהגלה אותם לבבל, מרדכי ואסתר, שהיו מבנימין - יחלקו את שלל המן, שנא' 'הנה בית המן נתתי לאסתר'.

• **תשובה לחידה ט.** איתא במדרש 'פנים אחרים': אמר רבי לוי: כשהמן קרא ואמר 'ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו', ענו לו ישראל: לא המלך שבארץ, אלא המלך שבשמים. ובמדרש רבה (י, ה) איתא: בזמן שהרכיבו המן על הסוס, החל מרדכי מקלס לקב"ה, ואמר: 'ארומוך ה' כי דיליתני ולא שימחת אויבי לי' וכו'. ותלמידיו אמרו: 'זמרו לה' חסידיו והודו לזכר קדשו', וכו'. המן אמר: 'אני אמרתי בשלוי בל אמוט לעולם' וכו', ואילו אסתר אמרה: 'אליך ה' אקרא ואל ה' אתחנן' וכו'. כנסת ישראל אמרה: 'שמע ה' וחנני, ה' היה עוזר לי', ורוח הקודש אמרה: 'למען יזרך כבוד ולא ידום, ה' אלוקי לעולם אודך'.

• **תשובה לחידה י.** איתא במדרש 'אגדת אסתר': אמר המן למלך: 'ינתנו למרדכי עשרת אלפים ככר כסף, ולא יעשה לו כן. אמר לו המלך: תן לו את שלו, ועל ביתך אני משליטו, ואילו הכבוד הזה לא יימנע ממנו. אמר לו המן: עשרת בניי ירצו לפניו, ואל יעשה לו כן. אמר לו המלך: אתה ובניך ואשתך יהיו לו לעבדים, ולא יימנע כבוד זה ממנו. אמר המן: איש הדיוט ופשוט הוא, יתמנה על מדינה אחת או על מחוז אחד, וכבוד זה לא יעשה לו. אמר לו המלך: אני משליטו על כל המחוזות, בים וביבשה, וכבוד זה לא יימנע ממנו. אמר המן: מטבעותיך ומטבעותיו ייצאו בכל המדינה, ואל יעשה לו כן. אמר לו המלך: איש שהציל את ראשי ממוות, מטבעותי ומטבעותיו ייצאו במדינה, ואל יימנע ממנו כבוד זה. אמר המן: הפקודות והאגרות לכל המדינות יבוטלו, ואל יעשה לו כבוד זה. אמר המלך: הפקודות והאגרות יבוטלו, וכבוד זה לא יימנע ממנו. כיון שראה אחשוורוש שהמן מתעקש כל כך, מיד נזף בו, הרים קולו ושאל עליו כאריה. אמר לו: 'אל תפל דבר מכל אשר דיברת!' וקרא המלך לשני סריסיו - לאבסור ולחרבונא, אמר להם: היהירו של יפיל דבר מכל אשר דיבר. וכן איתא ב'פרקי דרבי אליעזר' (פרק נ): אמר המן למלך: אדוני המלך, אתן לך אחד מבניי הגדולים, ויעשה הוא לו ככל מה שגזרת עליי. אמר לו אחשוורוש: חיי ראשי ומלכותו, לך נאה לעשות כן!

(מתוך עלונו של הרב צ'ולק-תשפ"ג)

כרוספדאי בשם רבי יוחנן, שהלך ליטול עצה מבלעם הרשע, וא"ל עמלק: יודע אני שבעל עצה אתה וגם בעל מחשבות רעות על ישראל, וכל הנוטל עצה ממך אינו נכשל, ראה מה עשו אומה זו למצרים, שעשו להם כמה טובות, ומה למצריים שעשו להם כמה טובות עשו להם כך, לשאר אומות וודאי שיעשו רעה. א"כ, מה אתה יועצני? א"ל בלעם: לך ועשה עמם מלחמה, ואם אין אתה עושה עמם מלחמה - אינך יכול להתגבר עליהם, מפני שהם תלויים בזכותו של אברהם אביהם, ואף אתה הנך בן בנו של אברהם תלוי בזכותו של אברהם. מיד בא עמלק למלחמה.

• **תשובה לחידה ג.** איתא במד"ר (אסתר ז י"ט): אמר רבי לוי, ארורים הרשעים, שמתעסקים בעצה רעה על ישראל, וכל אחד יועץ לפי דרכו ואומר על האחד: עצתי טובה מעצתך. עשיו אמר: שוטה היה קין שהרג את אחיו בחיי אביו, ולא היה יודע שאביו פרה ורבה ואחר כך הוליד את שת. ואילו אני - איני עושה כך, אלא - 'יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי' - שאז אני בטוח שלא יוליד אבי עוד בנים. פרעה אמר: שוטה היה עשיו, וכי לא היה יודע שאחיו פרה ורבה בחיי אביו?! אני איני עושה כן, אלא - עד שבעודם קטנים תחת אימותיהם - אני חונק אותם. וזהו מה שנאמר 'כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו' (שמות א כ"ב). המן אמר: פרעה שוטה היה בזה שאמר 'כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו', וכי לא היה יודע שהבנות נישאות ופרות ורבות?! אני איני עושה כן, אלא - 'להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים'.

• **תשובה לחידה ד.** איתא במד"ר (ז, י) המן דומה לעוף שעשה קן על שפת הים, ושטף הים את קינו. כעס העוף ואמר: איני זז משם עד שאעניש את הים, ואעשה את הים ליבשה והיבשה לי. מה עשה?! נטל בפיו מים מהים ושפך ליבשה, נטל עפר מהיבשה ושפך לי. ובא חברו ועמד על גביו וא"ל: ביש גדא, גם אם תמשיך כל ימך כך, כל יגיעך יהיה לחינם, וכי מה ביכולתך לעשות?! אמר הקב"ה להמן: שוטה שבעולם, אני אמרתי להשמידם, כביכול, ולא יכולתי, שנא' 'ויאמר להשמידם, לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית' (תהלים ק"ו כ"ג), ואתה חשבת להשמיד, להרוג ולאבד?! חייך, ראשך יוסר מעליך במקום ראשיהם שחשבת להרגם, שהם יינצלו ואתה נתלה.

• **תשובה לחידה ה.** איתא במדרש רבה (ז כ"א): אמר הקב"ה לשבטים: אתם מכרתם את אחיכם יוסף מתוך מאכל ומשתה, כדכתיב (בראשית ל"ז כ"ה): 'וישבו לאכול לחם'. כך מידה כנגד מידה, המן יהא קונה אתכם מתוך מאכל ומשתה.

• **תשובה לחידה ו.** איתא במדרש 'לקט טוב' שסיפר המן לזרש שהלך לאמור למלך לתלות את מרדכי, ונעשה לו בלן בבית המרחץ, ספר ועבד שרץ לפני אדונו וכרוז המכריז כרוזים. וב'מדרש אבא גוריון' איתא: המן, שאתמול היה ראש השרים וכעת נהיה בלן, ספר וכו' - נדחף מעצמו אל ביתו מרוב ביזיון.

• **תשובה לחידה ז.** איתא ב'אוצר המדרשים' בשם מדרש קדום: כיון שהרכיבו המן על הסוס והעבירו ברחובות שושן הבירה,

החומש.

רבי שלמה דפדף בחומש למקום כלשהוא, אחר הורה לתלמידו: "קרא!"

היה זה בסוף פרשת בשלח בקטע של פרשת עמלק, שם כותב רש"י על הפסוק "כי יד על כס קה מלחמה לד' בעמלק" כך: "ומהו כס ולא נאמר כסא? (אלא) אף ה' נחלק לחציו. נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם, עד שימחה שמו של עמלק כולו".

התלמיד עדיין לא הבין, ולפיכך הסביר לו רבי שלמה: "כסאו של הקב"ה בעוונותינו עדיין אינו שלם, שהרי לא נמחה זרעו של עמלק מן העולם. אם כן כיצד אנו יכולים לישב על כסא שלם בן ארבע רגליים בשעה שלהשי"ת אין כזאת?" סיים בתהיה.

זוהי הסתכלות נכונה של יהודי ירא שמים שמחשב את כל צעדיו על פי התורה!

ולאור דברים אלו המסקנה פשוטה שעלינו לפעול שיהיה שמו וכסאו של הקב"ה שלם ודבר זה נעשה ע"י מחייבתו את חיידיקי העמלק - שהם המעכבים את שמו של הקב"ה מלהיות שלם - ע"י עשיית המצוות בחיות ובהתלהבות!

מנהג מעניין היה מונהג בביתו של רבי שלמה בלוח זצ"ל תלמידו של החפץ חיים זי"ע, לפיו אין יושבים בבית על כסאות רגילים - כסא לאדם, כסא לאדם. אלא רק על ספסלים רחבים וגדולים, שבכוחם להחזיק כמה אנשים יחדיו. ועל מנהג תמה התלמיד ודרש להבין פשרם של דברים, באשר הקפדה של ישיבה על ספסלים דייקא, נראית הקפדה תמוהה ביותר.

"מה אעשה? ועדיין לא נמחה זכרו של עמלק מן העולם!" השיבו רבי שלמה במהרה.

"מה הקשר בין עמלק לבין הכסאות בבית?" תמה התלמיד.

"אגיד לך פשרם של דברים", החל רבי שלמה להסביר, "ספסל מחזיק כמה אנשים בבת אחת, והוא עומד על שתי רגליים בלבד. לעומת זאת, הכסא הוא בעל ארבע רגליים, והוא מחזיק אדם אחד בלבד."

"מוסכם?" שאל רבי שלמה.

"כן" השיב התלמיד.

"השתא, הבה נא חומש שמות" ביקש רבי שלמה. התלמיד לא הבין לאן חותר רבי שלמה, אולם פקודתו שמרה נפשו, ולפיכך הביא את

המשך מעמוד 25 | מתחילים להתרגש בקול מההג הקרב ובא...

"והיו ריקודים עם ניגונים כמה שעות רצופות בהתעוררות וחיות גדולה... ורבי נתן ב"ר פנחס יהושע כבר היה שיכור, ורבי שלמה וקסלר עמד על השולחן ושרף דף נייר וצעק עמלק בְּרַעַנְט המן בְּרַעַנְט (עמלק נשרף, המן נשרף) וכן על כל שונאי ישראל, וגם היו שהתחפשו במלבושים שונים ושמחו עצמם בכל מיני שמחות..."

"ובבוקר התפללנו בהתעוררות גדול, וקראנו המגילה, ופרשת יבוא עמלק, ורבי מאיר אנשין התחפש עצמו בכל מיני לבושים, ובתוך הלבושים ותחתיהם תחב על גבו חתיכות מזרונים, והתפלל לפני העמוד, ואחד לקח אותו באמצע מלפני התיבה על גבו, ורקד עמו כך כשהוא מונח על גבו..."

"ורבי מאיר היה לבוש עם תרבוש על ראשו ומעוטף וחיבוש כמו חכם ספרדי, והמזרונים תחת מלבושיו, ולקח קורה אחת שהיה מונח שם והחזיק אותה בשתי ידיו כמו שמחזיקים רובה לירות, ואמר שירה בעמלק, ובשאר שונאי ישראל, ואחריו הצטרפו כולם, ועשו כל מיני

בדיחותא ומלא שמחה".

אין כאן המקום להאריך בכל התיאורים המדהימים, אבל מרגש לקרוא איך יהודים יראים ושלמים שמחו ורקדו פעם, אצל רבי בנציון השמש שתו יין שרף, ואצל יעקב זאב ממאה שערים קיימו משתה ושמחה, ודברו הרבה דברי תורה בשעשוע חברים ובאהבת לב ונפש, ורקדו ופיזזו יחד, ושרו שירים וחרוזים עד קרוב לחצי הלילה... בקיצור לא היה משעמם שם בכלל...

למעשה עכשיו אנחנו עומדים לפני החג הקדוש הזה זה הזמן לבקש בפשטות "טאטע, הטעימונו טעם פורים" פורים זה ההתחלה של כל ההתחלות. משם אנחנו עוברים ללידת עם ישראל בפסח, וספירת העומר, וקבלת התורה. אבל הכל מתחיל עכשיו.

השי"ת יעזור שנזכה לנצל את המתנות הללו.

א פריילעכן פורים!

המשך מעמוד 5 | הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

עליונה היא להעמיד אברכים שיעברו מעיר לעיר ויפעלו נפלאות לבסס יסודות היהדות, אבל מ"מ אין זה מוטל עליו דווקא, שנראה שיש עוד שמוסגלים לכך ומוכנים להתעסק בכגון זה, אבל לגבי הקמת כולל לא נראה שיש מי שיעשה הדבר אם לא הוא יעשה כן,

ולפיכך נטל על עצמו את התפקיד, והוסיף לו החפץ חיים, "אתה תעסוק בהצלת נפשות ותצליח בכך", ואכן מו"ר זצ"ל עשה על פי הוראת החפץ חיים, ופעל הרבה בהצלת נפשות והצליח להציל נפשות הרבה.

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

האם צריך לענות 'אמן' על ברכה של ילד בן חמש? מדוע נהג הגרי"י קניבסקי זצ"ל לענות לברכותיו של הגר"ח קניבסקי זצ"ל בילדותו? ועל איזו ברכה עונים 'אמן' ללא 'ן'?

ילד שהגיע לגיל 'חינוך', עונים 'אמן' על ברכותיו. וגיל חינוך לענן זה - הורה הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שהוא הזמן שבו הילד יודע למי מברכים. וכן כתב האור לציון, וצ"ל, כי בדרך כלל זמן זה הוא בגיל שש או שבע, בהתאם לרמת הילד.

וכתבו האחרונים, שלפני גיל חינוך, אין לענות אמן על ברכותיו של קטן. ולדעת הגר"ח קניבסקי זצ"ל, אכן אין חובה לענות אמן על ברכותיו, אך כשעונים אמן בפני הקטן כדי להרגילו בעניית אמן - מותר לענות, וכך נהג גם אביו הגרי"י קניבסקי זצ"ל; ורק כאשר הקטן אינו יודע שעונים אחריו אמן, כך שאינו מרגילו בכך בעניית אמן, אין לענות. וכן דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל. ולדעת האור לציון, אף אביו של הקטן לא יענה, אלא יאמר בלחש את הפסוק "פרוך ה' לעולם אמן ואמן", ויסיים את ה'אמן' השניה כקול, כאילו עונה על הברכה. והגר"ש ז"א איערבך זצ"ל הורה, לענות 'אמן' ללא 'ן', באופן שהילד לא יחוש בכך, ומאידך, יתחנך לעניית אמן, בסוברו שעונים אמן על ברכותיו.

האם מותר לבטא את שם ה' המופע בנוסחי הברכות המופיעות בגמרא ובפוסקים? ומה נהג הגרי"ש אלישיב זצ"ל בנוגע להזכרת שם ה' בלימודו?

הלומד בגמרא, או בספרי ההלכה, נוסח של ברכה כלשהי, לא יבטא את שמות השי"ת המופיעים בנוסח הברכה. ואף המלמד ילדים קטנים משנה וגמרא - דעת האגרות משה, שלא יבטא את שמות ה', ואין לחשוש שהילדים יתרגלו משום כך לבטא את שם ה' בברכותיהם שלא כראוי. אולם, המלמד ילד לברך, רשאי לומר את הברכה כתיקנה, ולבטא את שם ה', כדי להרגילו לברך כראוי; ויש להזהר שלא לענות 'אמן' על ברכתו של המלמד.

ושם ה' המופיע בפסוקים המצוטטים בגמרא ובמדרשים, מותר לבטאו. אולם, אם לציטוט בפני עצמו אין משמעות, וכגון שמצוטטות המילים "קרבן לה" - דעת האור לציון, שאין לבטא את השם. ולדעת הגרי"י קניבסקי זצ"ל, אף כאשר מצוטט פסוק שלם, ראוי לומר 'השם', ולא לבטא את שם ה', וכל שכן כאשר מצוטט רק חלק מפסוק.

ולדעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל, המנהג שלא לבטא כלל את שם ה' המופיע בגמרא וכדומה, אך רק בשמות הוי"ה ואדנות, ולא בשמות אחרים, כגון 'אלקים' ו'צבאות'. וכן נהג הוא עצמו בשעת לימודו.

האם מותר לברך על מלפפון חמוץ לפני הברכה על ה'קוגל'? מדוע תיקנו לומר 'ברוך שם' לאחר ברכה לבטלה? ועד מתי ניתן לומר 'ברוך שם'?

ברכה לבטלה - יש אומרים, שאסורה מן התורה, באיסור "לא תשא את שם ה' אלקיך לשווא". ויש אומרים, שמאחר וגם בברכה בבטלה הוא מזכיר את השם בדרך שבח והודאה, אין האיסור אלא מדרבנן, אך הוא חמור משאר איסור דרבנן, משום שחכמינו ז"ל הסמיכו איסור זה על איסור 'לא תשא' הנ"ל, השקול כאיסורי כרת ומיתת בית דין.

וגרימת ברכה מיותרת - כגון שחפץ לאכול שני מאכלים שברכתם זהה, ומברך על אחד מהם ומכוון שלא לפטור את השני, כך שצריך לברך שנית על המאכל האחר - אסורה מדרבנן, אך אין איסורה חמור כברכה לבטלה. וברכה על מאכל טפל לפני העיקר - כגון 'קוגל' אטריות ומלפפון חמוץ, שלדעת רוב הפוסקים נחשבים כעיקר וטפל - למרות שיכול לאוכלו לאחר העיקר ולפטרו בברכת העיקר, לדעת הגר"ש וואזנר זצ"ל, אין בה איסור. וכתבו הפוסקים, על פי הירושלמי, שמי שברך ברכה לבטלה. 'אמר "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד"'. ושאל על כך החזון איש: הרי גם בברכה לבטלה עצמה הזכיר את שם השי"ת בדרך של שבח, ואם כן - מה תיקן באמירת השבח 'ברוך שם'? והשיב: הואיל ואסרו לברך ברכה לבטלה, תיקנו לומר 'ברוך שם', כדי להראות שהאמירה הראשונה כביכול לא היה בה שום שבח, מחמת שנאמרה באיסור, והרי זה כמזכיר שם ה' לבטלה ללא שום שבח.

ולדעת החיי אדם, יש לומר 'ברוך שם' מיד לאחר שברך לבטלה. אולם לדעת האשל אברהם מבוטשאטש, איין זו אלא מידת חסידות, שלא להתמהמה, כדי שלא ישכח לאומרו, וכדי שיהיה ניכר שאומר זאת בקשר לברכה לבטלה; אולם, בדיעבד, יכול לומר 'ברוך שם' אף לאחר זמן. וכן כתב המנחת יצחק בשם כמה אחרונים. וכן דעת הגר"מ פיינשטיין זצ"ל. ולדעת הגר"ז אויערבך זצ"ל, יכול לומר 'ברוך שם' רק כל זמן שעוסק באותו ענין, אך משסיים, אין כל תועלת באמירתו. והקצות השולחן כתב, שלכתחילה יש לאומרו בתוך כדי דיבור, ובדיעבד יכול לאומרו אף לאחר מכן.

האם צריך לענות 'אמן' למי שמתפלל שמונה עשרה בקול רם? והאם מותר לענות לברכה ששומעים באמצעות רמקול?

את הפסוק בפרשת האזינו: "כִּי שֵׁם ה' אֶקְרָא הָבו גִּדְל לְאַלְקֵינוּ", דרשו חכמינו ז"ל: אמר להם משה לישראל, כשאני מברך ומזכיר שם השי"ת, אתם הבו גודל לאלקינו בעניית 'אמן'.

והשומע ברכה באמצע לימוד תורה, או באמצע התפילה, ואם יענה אמן יפריע לו הדבר ללימודו

או לתפילתו - הורה הגר"ש וואזנר זצ"ל, שאינו מחויב לענות אמן. וכן הורה הגר"ש אלישיב זצ"ל, שהלומד תורה ושומע שמברכים ברכות השחר, אינו חייב להפסיק באמצע הלימוד ולענות אמן. ומי שיש בפיו דבר מאכל ושומע ברכה - כתב האור לציון, שרשאי לענות אמן. והמתפלל שמונה עשרה בקול הנשמע לאוזני העומדים סביבו - בשו"ת יגל יעקב כתב, שבתוך ארבע אמות של המתפלל, ניתן לענות אמן על ברכותיו, משום שמצד הדין אין איסור בדבר שישמע קולו בתוך ארבע אמות. אולם, לדעת הגר"ז אויערבך זצ"ל והגר"ש וואזנר זצ"ל, מאחר ושינה מתקנת חז"ל להתפלל בלחש, אין לענות אמן אחריו, ואף אם הוא אנוס בדבר.

ועוד בענין עניית 'אמן': חובת עניית אמן היא אף כשלא שמע את הברכה כלל, וכגון ששומע שאחרים עונים אמן ועונה יחד עמם, ובתנאי שידע על איזו ברכה הוא עונה. ולדעת הגר"ז אויערבך זצ"ל, הדברים אמורים רק באופן שהמברך והעונה אמן סמוכים זה לזה; ואף אם אינם במקום אחד ממש, וכגון ששומע מבעד לחלון שעונים אמן, ויודע באיזו ברכה מדובר, ועונה עמהם אמן. אולם, כאשר השומע עומד במרחק מהמברך, ואין לו כל שייכות עמו, אינו רשאי לענות אמן. ועל פי זה הורה, שהשומע ברכה באמצעות רמקול מפי אדם העומד במקום רחוק, למרות שידע מהי הברכה ומתי היא מסתיימת, אינו רשאי לענות אמן, משום שאינו שומע את קול המברך, אלא את קול הרמקול.

אולם, לדעת החזון איש, יתכן ששמיעה באמצעות רמקול נחשבת כשמיעת קול המברך עצמו. ודעת האגרות משה שאכן שמיעה באמצעות רמקול נחשבת כשמיעת קול המברך עצמו. ולדעה זו, מותר לענות לברכה הנשמעת באמצעות רמקול גם כאשר המברך והשומע רחוקים זה מזה.

חֲמֵדַת יָמִים
אוֹתוֹ קָרְאָתְךָ

עוד מעט צריך לצאת לבית הכנסת, ורבי מרדכי ישן על הרצפה, מנסים להעירו, אך ללא... הצלחה שלחה המשפחה לקרוא לאחד מבני ביתו המקורבים אליו, כשהגיע הלה, ניגש לרבי מרדכי, התכופף אליו וקרא: "רבי, שאבעס!"

הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל, על פורים, שיכרות וקדושת השבת

עוד מעט צריך לצאת לבית הכנסת, ורבי מרדכי ישן על הרצפה, מנסים להעירו, אך ללא... הצלחה שלחה המשפחה לקרוא לאחד מבני ביתו המקורבים אליו, כשהגיע הלה, נגש לרבי מרדכי, התכופף אליו וקרא: "רבי, שאבעס!" מיד קם רבי מרדכי, לקח את השטריימל ויצא לבית הכנסת כאלו לא אירע דבר. איך אפשר להסביר דבר זה? הגמרא (בבא בתרא י' ע"א) אומרת, כי עשרה דברים קשים נבראו בעולם, ואחד מרכז את השני. "פחד קשה - יין מפיגו". אדם, שיש לו פחד גדול ממהו, ושותה יין - הפחד מתפוגג. ואומרים (עיין "פלא יועץ"), כי כשם שפחד קשה - יין מפיגו, כך יין קשה - פחד מפכחו. אדם שתוי שנתקף בפחד גדול - מתפכח. היראה של רבי מרדכי סלונאימר מפני קדושת השבת היתה כה גדולה, עד שברגע אחד התפכח מיינו, כדי לקבל את השבת כראוי. (רבי שלום שבדרון זצ"ל מתוך 'דורש טוב' פורים)

אמרו חז"ל (מגילה ז' ע"ב): "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". המפרשים כבר עמדו על השאלה, מה טעמו של חיוב זה, ומה ענין השיכרות אצל פורים. יש לדעת, ש"עד דלא ידע", אין הכוונה שהחיוב הוא להשתולל ולהתנהג כמי שאין בו דעת... וכבר פסק הרמ"א, שאם שותה יותר מהרגלו וישן מעט, בזה יוצא ידי חובת "עד דלא ידע". גדולי ישראל - הם יכלו לשנות כמו שצריך. היין רק גילה את מדרגתם הרוחנית. רבי אליהו לופיאן זצ"ל סיפר, כי רבי איצ'לה פטרבורגר זצ"ל תלמידו של רבי ישראל סלונאימר זצ"ל, היה כה שתוי בפורים, עד שהיה שוכב תחת השולחן ומדבר דיבורים גבוהים, שאי אפשר היה לשמוע ממנו בשום הזדמנות אחרת. וסיפר לי תלמיד חכם גדול אחד, שהיה בן בית אצל כמה וכמה גדולי ישראל, מעשה מופלא בענין זה: שנה אחת, כשחל חג הפורים ביום שישי, קיים רבי מרדכי סלונאימר זצ"ל, חיוב זה, עד שנפל על הארץ ודמם כאבן. השבת התקרבה,

פֹּרִים עִמָּךְ

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה